MOTO:

„O cameră fără cărți este ca un corp fără suflet.” (Cicero)

„Oamenii se împart în două categorii: unii caută și nu găsesc, alții găsesc și nu sunt mulțumiți.” (Mihai Eminescu)

„Nu spune puțin în vorbe multe, ci mult în vorbe puține.” (Pitagora)

„Problema omenirii este că oamenii inteligenți sunt plini de îndoieli, în timp ce oamenii proști sunt plini de încredere”. (Charles Bukovski)

Realizator:
Melania Suciu, bibliotecar-metodist
Biblioteca Județeană Mureș

Web design:
Alexandru Tcaciuc, informatician
Biblioteca Județeană Mureș

Melania Suciu

Alexandru Tcaciuc

Au colaborat la realizarea acestui număr:

Diana Suciu - studentă anul IV, canto clasic, Facultatea de muzică, Universitatea Transilvania, Brașov

CUPRINS

să ne cunoaștem personalitățile	3
Virginia Zeani	3
Alexandru Papiu Ilarian	10
Zaharia Boiu	30
de la lume adunate și-napoi la lume date!	38
Istoria ochelarilor	38
Biblioteca Județeană Mureș, Filiala 4	48
Biblioteca Comunală Râciu	60
biblioteci celebre	66
Biblioteca Real Gabinete Português de Leitura din Rio de Janeiro	66
Biblioteca Abației St. Gallen, Elveția	68

să ne cunoaștem personalitățile

Virginia Zeani

Diana Suciu
studentă anul IV, canto clasic, Facultatea de muzică, Universitatea Transilvania, Brașov

Virginia Zeani s-a născut pe data de 21 octombrie 1921, în comuna Solovăstru, județul Mureș, fiind unicul copil al soților Veselina și Dumitru Zehan. Câțiva ani mai târziu, familia s-a mutat la București, unde tatăl său a devenit șofer pentru a le asigura un trai mai ușor. Virginia a făcut clasa I primară în localitatea natală, iar din clasa a II-a a mers la școală în București, la „Visarion". A urmat apoi cursurile liceului „Sf. Elena". La vârsta de 12 ani și jumătate a început să cânte în corul bisericii „Visarion". Tot atunci a avut loc un moment de cotitură în viața ei, când la școală a venit o suplinitoare, studentă la Conservator și cântăreață, care i-a remarcat vocea și a prezentat-o profesoarei sale de canto. Astfel, din 1938 până în 1941, Virginia Zeani a început studiile de canto cu Lucia Anghel. A întrerupt însă această colaborare deoarece profesoara ei credea că este mezzo-soprană. A continuat studiile cu Lydia Lipkowska, una dintre marile interprete ale începutului secolului XX, fostă parteneră a lui Caruso și Șaliapin, între anii 1942 și 1946. A studiat cu ea *Traviata* de Verdi și *Boema* de Puccini (repertoriu italian), respectiv *Faust* de Gounod și *Manon* de Massenet (repertoriu francez). De asemenea, după terminarea liceului a urmat cursurile Universității din București, la Facultatea de Litere și Filozofie.

În februarie 1947, Virginia Zeani a plecat în Italia, unde a studiat pentru o perioadă de timp cu Antonio Narducci. Prin intermediul său i-a cunoscut pe colonelul Giovanini și soția lui, prieteni apropiați ai lui Aureliano Pertile, un mare cântăreț al epocii sale, tenorul preferat al lui Toscanini, care era un model pentru ea. Astfel a început să studieze cu el la Milano. De asemenea, Narducci a recomandat-o directorului teatrului Dusè din Bologna, unde a debutat pe data de 16 mai 1948 în rolul Violettei din *Traviata*. Debutul a fost un succes, artista primind o avalanșă de invitații din partea marilor teatre italiene. În luna septembrie a anului următor și-a făcut

debutul internațional în cadrul unui turneu la San Sebastian (Spania), unde a interpretat rolurile Micaela din *Carmen*, Mimi din *Boema* și Nedda din *Paiațe*. În 11 februarie 1950 și-a făcut debutul în rolul Adinei din *Elixirul dragostei* de Donizetti alături de legendarul tenor Beniamino Gigli, pe scena Teatrului Regal din Cairo. Amândoi au fost decorați de regele Farouk al Egiptului. În luna iunie a interpretat succesiv rolurile Violetta din *Traviata*, Gilda din *Rigoletto*, Lucia din *Lucia di Lamermoor* și Mimi din *Boema* la Teatrul Olimpic din Atena.

Locul său în elita mondială a fost asigurat de succesul pe care l-a avut în 20 ianuarie 1952, când a înlocuit-o pe Maria Callas în *Puritanii* de Bellini în spectacolul dirijat de Tullio Serafin. A fost și prima întâlnire cu basul Nicola Rossi-Lemeni, viitorul ei soț. Câteva luni mai târziu, pe data de 17 aprilie, a cântat la Veneția partida de soprană din Simfonia a IX-a de Beethoven sub bagheta lui Vittorio Gui, alături de Petre Munteanu și de Boris Christoff. În data de 2 mai 1953, a deschis festivalul verdian din suita evenimentelor dedicate încoronării reginei Elisabeta a II-a cu *Traviata*, pe scena teatrului Stoll din Londra, care a fost un mare succes. A urmat un turneu în 11 orașe din Marea Britanie, în cadrul căruia a cântat alternativ *Boema* și *Traviata*. Ziarul „The Manchester Guardian" a caracterizat-o astfel:„Cântă precum Melba, joacă precum Sarah Bernhardt".

În 17 februarie 1954, la Florența, a creat rolul contesei Adéle din opera *Le Comte Ory* de Rossini în prima reprezentație a acestei opere din secolul XX, stârnind entuziasmul publicului și al criticilor. A primit invitații de la toate marile teatre de operă italiene: Napoli, Parma, Torino, Verona, Palermo, Padova, Trieste etc. Pe data de 6 ianuarie 1955, a cântat, tot la Teatro Comunale din Florența, în *Elixirul dragostei* alături de Titto Gobbi și de Giuseppe Taddei. În februarie, RAI TV Milano a relizat filmul de operă *Rigoletto*, în regia lui Franco Enriquez, dirijor Nino Sanzogno; distribuția: Virginia Zeani – Gilda, Aldo Protti – Rigoletto, Carlo Zampighi – Ducele de Mantua. În luna august, a debutat în *Lucia di Lamermoor* (cu Giuseppe di Stefano în rolul lui Edgardo) la Terme di Caracalla din Roma, unde a fost *primadonna assoluta* timp de 25 de ani. Anul următor a înregistrat primul disc oficial pentru casa Decca, sub bagheta lui Gianandrea Gavazzeni. De asemenea, a debutat la Scala din Milano pe 10 decembrie, în rolul Cleopatrei din *Giulio Cesare* de Händel, alături de nume mari precum Franco Corelli, Giulietta Simionato și Nicola Rossi-Lemeni. Această reîntâlnire a rezultat în căsătoria lor, care a durat până în 1991, când Rossi-Lemeni s-a stins din viață. Împreună au un fiu pe nume Alessandro, care a devenit chirurg.

În data de 26 ianuarie 1957 a avut loc la Scala din Milano premiera mondială a operei *Dialogurile carmelitelor* de Poulenc. Pentru acest spectacol, în care a cântat alături de Leyla Gencer, Gigliola Frazzoni, Eugenia Ratti, Gianna Pederzini, Scipio Colombo și Nicola Filacuridi, Virginia Zeani a creat rolul Blanche de la Force. În 13 mai, a cucerit definitiv publicul londonez prin prestația sa din *Lucia di Lamermoor*, pe scena teatrului Stoll. Joan Sutherland, care trebuia să își facă debutul la Covent Garden în același rol, s-a văzut obligată să amâne acest moment cu 2 ani. O lună mai târziu, Virginia Zeani a cântat rolul Violettei din *Traviata*, de data aceasta la

Staastsoper din Viena, sub bagheta lui Herbert von Karajan. În anul următor, artista a înregistrat, tot pentru casa Decca, un album cu arii de Puccini, cu Franco Patanè la pupitrul dirijoral. În toamna aceluiași an, în data de 6 octombrie, a cântat la Opera Nacional, Ciudad de México, în *Don Giovanni* de Mozart în rolul Zerlinei, cu Nicola Rossi-Lemeni în rolul titular și Fernando Corena în cel al Comandorului. O lună mai târziu, pe 11 noiembrie, Scala din Milano a prezentat opera *L'assasino nella cattedrale* de Ildebrando Pizzetti sub conducerea artistică a compozitorului, cu Virginia Zeani și N. Rossi-Lemeni capete de afiș. În fine, anul 1958 s-a încheiat pentru marea artistă cu debutul nord-american în *Giulio Cesare* de Händel, în data de 18 decembrie, la Philadelphia. A urmat, în toamna anului 1959, un turneu sud-american la Mexico City, Sao Paolo și Rio de Janeiro cu operele *Traviata* de Verdi și *Somnambula* de Bellini. Un mare succes a fost și spectacolul din 13 decembrie cu *Thaïs* de Massenet de la Teatro San Carlo din Napoli. În data de 13 ianuarie 1960, Virginia Zeani a revenit la Londra, de data aceasta pentru a debuta la Covent Garden în rolul devenit deja un simbol al Violettei din *Traviata*, care s-a bucurat de mare succes. Spectacolul a fost transmis în direct de BBC; există de asemenea o înregistrare integrală, păstrată pe două discuri. Pe 2 aprilie, a apărut la Roma în *Povestirile lui Hoffmann* de Offenbach, interpretând toate cele 4 roluri feminine. Lunile mai și iunie au fost dedicate înregistrării pentru casa Musica et Litera din Hamburg a două integrale de operă: *Traviata* (dirijor: Napoleone Annovazzi) și *La serva padrona* de Pergolesi, împreună cu N. Rossi-Lemeni (dirijor: George Singer). Pe 19 iunie, la Roma, sub conducerea muzicală a lui Fernando Previtali, a avut loc prima reprezentație din secolul XX a operei *Otello* de Rossini, montată special în onoarea Virginiei Zeani. Rolul Desdemonei creat de ea a devenit un simbol al carierei, care i-a adus succese spectaculoase la Berlin (1966), la Metropolitan din New York (1968), Pesaro, Bologna etc. În 1961 a înregistrat, pentru casa Philips, un disc cu fragmente din *Otello* de Rossini și *Otello* de Verdi (dirijor: Alberto Zedda). În ianuarie 1962, artista a dat viață personajului Mariella din *Il piccolo Marat*, o operă foarte rară de Mascagni, la Teatro del Casino din San Remo, în care a cântat alături de N. Rossi-Lemeni. Opera a fost de asemenea imortalizată pe disc în aceeași lună, pentru casa CETRA (dirijor: Ottavio Ziino). O nouă premieră a avut loc pe data de 24 martie la Napoli, unde Virginia Zeani a creat rolul titular din *Maria di Rohan* de Donizetti (prima montare din secolul XX). Există o înregistrare integrală a acestui spectacol. În 15 decembrie, la Roma, a avut loc o punere în scenă grandioasă a operei *Otello* de Verdi. Spectacolul a fost dirijat de Tullio Serafin, iar partenerii de scenă ai artistei române au fost tenorul James McCracken și baritonul Titto Gobbi. În 3 august 1963, la Arena di Verona, a interpretat rolul Elsei din *Lohengrin* de Wagner, cu tenorul Sándor Konya în rolul titular. Doi ani mai târziu, în data de 28 ianuarie 1965, a interpretat rolul Tatiana din *Evgheni Oneghin* de Ceaikovski, cu Nicola Rossi-Lemeni în rolul titular, sub bagheta lui Lorin Maazel. Câteva luni mai târziu, pe 10 aprilie, a readus în atenția publicului napolitan opera *Zelmira* de Rossini, sub bagheta lui Carlo Franci (prima montare a acestei lucrări din secolul XX).

În septembrie 1965, Virginia Zeani a revenit în România pentru prima dată după 18 ani. Cu acest prilej, a apărut într-o serie de spectacole cu *Boema* și *Traviata*, în compania artiștilor români (Valentin Teodorian, Ion Buzea, Octav Enigărescu, David Ohanesian, Arta Florescu etc., dirijor: Mihai Brediceanu). Pe lângă spectacolele de la Opera din București, au mai avut loc reprezentații la Iași, Cluj și Timișoara. Tot cu această ocazie, N. Rossi-Lemeni a cântat în *Boris Gudunov* de Musorgski și în *Bărbierul din Sevilia* de Rossini. Arhiva TVR păstrează mărturii ale acestei vizite. Iată cronica spectacolelor susținute la București:„Vocea i se revarsă generoasă peste ascultători, pasiunea expresiei se îmbină cu organul rezistent, de o deosebită stabilitate și siguranță. Cucerește prin nuanțele subtile și, în același timp, prin intensitatea unor acute de o uluitoare precizie (...). Nu-și forțează nicicând glasul, producând intensitățile dinamice dorite prin procedeul creșterii treptate a sonorității (...). În *Traviata*, a demonstrat o voce bine impostată și omogenă pe toată întinderea ei, cu un timbru personal, umbrit ușor spre întunecat în registrul mediu. Culminațiile ariilor au fost inteligent preparate, diminuările intensității, trimiterea vocii în sală, acutele îndelung ținute n-au trădat nici un efort, nici vreo modificare în gest, ținută, mimică (...). Virginia Zeani retrăiește cu intensitate variatele stări sufletești ale eroinei, pe linia unor mari artiste ca Pezzana, Tetrazzini, Sarah Bernhardt. Ea radiază o vrajă căreia spectatorul nu i se poate sustrage" (George Sbârcea, „Întâlniri cu muzicieni ai secolului XX", Editura Muzicală, 1984, p. 117-118). Totodată, această vizită a prilejuit întâlnirea Virginiei Zeani cu Teodor Cartiș, directorul Electrecord, în cadrul căreia s-a discutat perspectiva unei înregistrări.

În luna februarie a anului următor, artista a cântat din nou pe scena Scalei din Milano în opera *Madama Butterfly* de Puccini. Câteva luni mai târziu, în data de 12 noiembrie 1966, a debutat la Metropolitan Opera House în rolul devenit deja emblematic al Violettei din *Traviata,* sub conducerea muzicală a lui Georges Prêtre. Anul 1967 a fost marcat de o nouă premieră: prima montare din secolul XX a operei *Alzira* de Verdi. Opera din Roma i-a încredințat crearea rolului titular din această lucrare, în care a rămas neegalată. Dovada în acest sens o reprezintă înregistrarea integrală a unui spectacol ulterior (premiera a avut loc pe 12 februarie, iar înregistrarea datează din 16 martie). La aceasta s-a adăugat participarea la Festivalul de la Newport (Rhode Island) din 23 august cu *Vecerniile siciliene* de Verdi (dirijor: Francesco Molinari-Pradelli). Anul acesta a fost și cel al unicei sale apariții în *Suor Angelica* de Puccini, la Barcelona.

Virginia Zeani a revenit în România în anul 1968 pentru a înregistra a doua integrală de studio a *Traviatei* de Verdi, alături de Ion Buzea și de Nicolae Herlea, sub bagheta lui Jean Bobescu. Doi ani mai târziu, în septembrie 1970, artista a cântat în București, la Sala Palatului, în operele verdiene *Aida*, alături de Ion Buzea – Radames și Elena Cernei – Amneris, și *Don Carlo*, cu Nicolae Herlea, Nicola Rosssi-Lemeni și Viorica Cortez (singura interpretare a rolului Elisabetei de Valois), în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu".

Pe data de 1 iunie 1971, la Roma, a avut loc premiera mondială a monodramei *Vocea umană* de Poulenc (pe textul lui Jean Cocteau), pentru care marea cântăreață a creat rolul Ea. Mai târziu, în 18 decembrie, a colaborat pentru prima oară cu Plácido Domingo în *Manon Lescaut* de Puccini, la Teatrul Liceo din Barcelona. Din nefericire, anul acesta a adus și o tragedie: tatăl Virginiei Zeani a murit într-un accident de mașină în Iugoslavia, în drum spre România. A fost înmormântat în Solovăstru.

În anul 1972, artista a luat parte la o altă premieră mondială, de data aceasta la Florența, în *Consulul* de Menotti. A urmat interpretarea rolului titular din *Turandot* de Puccini, alături de Ferrucio Busoni, pe scena teatrului La Fenice din Veneția, în data de 27 martie 1973. Doi ani mai târziu (14 martie 1975), a colaborat din nou cu tenorul Plácido Domingo la teatrul Liceo din Barcelona, de data aceasta în *Tosca*. Peste alți doi ani, colaborarea a fost reluată pentru a doua oară în același loc, în opera *Fedora* de Umberto Giordano.

În septembrie 1977, a urmat înregistrarea integralei operei *Tosca* de Puccini în studiourile Electrecord, împreună cu Nicolae Herlea, Constantin Gabor și Corneliu Fânățeanu, sub bagheta lui Cornel Trăilescu. Anul următor, în data de 18 iunie, a fost protagonista unui spectacol extraordinar cu *Tosca* la Opera Română din București, alături de Octavian Naghiu și David Ohanesian. Filmul reprezentației se păstrează în arhiva TVR. Pe data de 25 aprilie 1981, a participat la concertul de gală dat în onoarea Liciei Albanese și a lui Gerome Hines, în Newark, New Jersey. Partenerii săi de scenă au fost Franco Corelli și Feruccio Tavigliani. În 6 iunie, Virginia Zeani și Nicola Rossi-Lemeni au cântat pentru ultima dată în fața publicului român, într-un concert dirijat de Constantin Petrovici, la Sala Palatului.

23 octombrie 1982 reprezintă data retragerii Virginiei Zeani din activitatea solistică în opera *Dialogurile carmelitelor* de Poulenc, la opera din San Francisco. A cântat împreună cu Leontyne Price, Carol Vaness și Régine Crespin. Spectacolul a fost totodată un debut, artista apărând pentru prima dată în rolul Maicii Marie.

Anul următor, în 1983, Virginia Zeani și Nicola Rossi-Lemeni s-au stabilit definitiv în Statele Unite, ca profesori de canto la Indiana University din Bloomington. În data de 5 martie 1994, Universitatea Indiana a desemnat-o titular pe viață (distinguished professor of voice) la School of Music. În luna noiembrie a anului 2000, a revenit în România după aproape două decenii, la invitația președintelui Emil Constantinescu, care a decorat-o. Cu această ocazie, Universitatea de Muzică i-a decernat titlul de „Doctor Honoris Causa", iar Opera din București i-a dedicat premiera cu *Olandezul zburător* de Wagner. În anul 2004, Virginia Zeani s-a retras de la catedra de canto a universității din Bloomington și s-a mutat la West Palm Beach, Florida, unde și-a continuat activitatea ca maestră de canto.

Virginia Zeani a activat pe scenă timp de 34 de ani, pe parcursul cărora a acoperit o paletă repertorială extrem de largă: Cleopatra din *Giulio Cesare* de Händel, Amina din *Somnambula* și Elvira din *Puritanii* de Bellini, Rosina din *Bărbierul din Sevilia* de Rossini, Adina din *Elixirul dragostei*, Norina din *Don Pasquale*, *Linda di Chamonix* și *Lucia di Lamermoor* de Donizetti, Olympia, Giulietta, Antonia și Stella din *Povestirile*

lui Hoffmann de Offenbach, Margareta din *Faust* de Gounod și *Mefistofele* de Boito, Gilda din *Rigoletto*, *Aida* și Elena din *Vecerniile siciliene* de Verdi, Desdemona din *Otello* de Verdi și de Rossini, Mimi din *Boema*, *Manon Lescaut*, *Tosca*, *Madama Butterfly* și *Turandot* de Puccini, Thaïs din opera omonimă a lui Massenet, Léila din *Pescuitorii de perle* de Bizet, Agathe din *Freischütz* de Weber, Elsa din *Lohengrin* și Senta din *Olandezul zburător* de Wagner, Tatiana din *Evgheni Oneghin* de Ceaikovski etc. Nu a ocolit nici creația contemporană de gen: *Mayerling* de Barbara Giuranna, *Il diavolo nel campanile* de Adriano Lualdi, *Beatrice Cenci* de Guido Pannain, *Wallenstein* de Mario Zafred, *Consulul* de Giancarlo Menotti, *Dialogurile carmelitelor* de Francis Poulenc.

În total, a interpretat aproape 70 de roluri pe cele mai importante scene ale lumii: Scala din Milano, Opera din Roma, Arena di Verona, Teatro La Fenice din Veneția, Metropolitan din New York, Opera din San Francisco, Staatsoper din Viena, Grand Opéra din Paris, Covent Garden din Londra, Bolshoi Teatr din Moscova, Deutsche Oper din Berlin etc. A fost de asemenea oaspetele unor festivaluri de prestigiu: „Maggio Musicale Fiorentino", Dublin, Lausanne, Paris, „George Enescu" din București, Africa de Sud (Johannesburg, Capetown și Durban).

Între partenerii de scenă pe care i-a avut de-a lungul anilor se regăsesc mari cântăreți precum: Beniamino Gigli, Feruccio Tavigliani, Franco Corelli, Giuseppe di Stefano, Nicolai Gedda, Cesare Valletti, Richard Tucker, Alfredo Kraus, Luigi Alva, Giacomo Aragall, Luciano Pavarotti, Plácido Domingo, Gino Bechi, Titto Gobbi, Ettore Bastianini, Robert Merill, Cornell MacNeil, Kostas Paskalis, Giulietta Simionato, Shirley Verrett, Fiorenza Cossotto, Boris Christoff, Nicola Zaccaria, Cesare Siepi și bineînțeles Nicola Rossi-Lemeni. „Panoplia" dirijorilor arată la fel de impresionant: Tullio Serafin, Antonio Votto, Oliviero de Fabritiis, Nello Santi, Francesco Molinari-Pradelli, Gabriele Santini, Lovro von Matačić, Thomas Schippers, Nino Sanzogno, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Herbert von Karajan și lista continuă.

I-a plăcut, asemenea Mariei Callas, să redescopere și să reimpună lucrări ieșite din repertoriul permanent al teatrelor de operă. Desdemona din *Otello* de Rossini a devenit un simbol al carierei Virginiei Zeani, iar interpretarea sa constituie un etalon pentru oricine dorește să se apropie de acest rol. Debutul artistei în acest rol a avut loc la Roma, în 16 iunie 1960 și constituie prima montare a acestei opere din secolul XX. A fost de asemenea creatoarea rolului titular din *Zelmira*, care a fost pusă în scenă în 10 aprilie 1965, la Napoli, în onoarea ei. Readucerea la viață a acestei partituri dificile și pretențioase a constituit mereu un tur de forță, grandoare și de opulență scenică pentru artista română. Aceste lucrări, alături de *La Scala di Seta*, *Le Comte Ory* și binecunoscutul *Bărbier din Sevilia*, au reprezentat contribuția Virginiei Zeani la renașterea muzicii lui Rossini din secolul trecut (împreună cu prestațiile Mariei Callas în *Armida* și *Il turco in Italia*).

O altă eroină căreia artista i-a dat viață este personajul principal din *Maria di Rohan* de Donizetti. Și această operă a fost montată la Napoli, în data de 24 martie 1962, fiind de asemenea prima reprezentație a lucrării din secolul XX. Există o

înregistrare live a acestui spectacol, care este de referință în istoria operei. Din repertoriul său mai fac parte *Elixirul dragostei, Linda di Chamonix* și binecunoscuta *Lucia di Lamermoor*, care a fost o constantă în cariera ei timp de 15 ani. Până la Virginia Zeani și Maria Callas, acest rol era abordat de soprane lirico-lejere și de coloratură, care abuzau la nesfârșit de cadențe și fiorituri. Cele două au schimbat acest lucru, atribuindu-i valențe dramatice noi și impresionante, fiecare apropiindu-se de acest rol în felul său unic. În anul 1963, Luciano Pavarotti a debutat în rolul lui Edgardo din această operă la Amsterdam, alături de Virginia Zeani.

Pe lângă aceste realizări impresionante, este cunoscută afirmarea artistei în opera *Puritanii* de Bellini, când a înlocuit-o cu succes pe Maria Callas la Florența, în 20 ianuarie 1952. Cele două mari dive au fost singurele care au păstrat acest rol dificil în repertoriul lor. Mai târziu, cântărețe precum Leyla Gencer, Mirella Freni, Joan Sutherland (pe scenă și pe disc) și Monserrat Caballe (pe disc) au abordat această lucrare, însă fără a se ridica la standardele impuse de cele două înaintașe.

Însă cel mai reprezentativ pentru Virginia Zeani este fără îndoială repertoriul verdian. În 12 februarie 1967, opera din Roma a montat opera *Alzira* pentru prima oară în secolul XX, la mai mult de 100 de ani de la premieră, special pentru artista română. De altfel, ea rămâne de neegalat în acest rol. A cântat și în *Vecerniile siciliene* și în *Aida*, care a fost pentru ea un rol de mare succes. Nu a abordat niciodată rolul Leonorei din *Forza destinului*, însă a interpretat aria „Pace, pace mio Dio" în recitaluri. Criticii au apreciat-o ca fiind una dintre cele mai impresionante interprete ale acestei bucăți muzicale. Desdemona din *Otello* a fost un rol reluat în câteva producții rămase legendare în istoria teatrelor respective. Grăitoare în acest sens este înregistrarea live a spectacolului din 15 noiembrie 1962, de la Roma, în care a cântat alături de Titto Gobbi (Iago) și de James McCracken (Otello), sub bagheta lui Tullio Serafin.

Galeria acestor eroine nu se poate încheia fără rolul-simbol al Virginiei Zeani, Violetta Valéry din *Traviata,* pe care l-a cântat în peste 640 de reprezentații de-a lungul a 3 decenii. Este o performanță neegalată până astăzi în istoria operei. Prin interpretarea sa, Virginia Zeani o sacralizează pe Violetta și o transformă dintr-o demimondenă pariziană decăzută într-o eroină, într-un simbol al jertfei și al puterii de sacrificiu pentru dragoste. Prin eleganța interpretării actului I, urmată de dramatismul sfâșietor al actului al II-lea și mai apoi al finalului, Virginia Zeani atinge cotele sublimului și se apropie de perfecțiune, iar mulți specialiști ai artei interpretative nu s-au ferit să o declare incomparabilă în acest rol, deși mari cântărețe contemporane ei ofereau interpretări memorabile. De exemplu, Davide Annacchini afirma despre ea că este „cea mai seducătoare interpretă a *Traviatei* care a fost văzută vreodată pe scenele noastre". Entuziasmul lui față de *Traviata* și nu numai a fost împărtășit de-a lungul timpului de muzicologi renumiți ca: Harold Rosenthal, Noel Goodwin, Max de Schauensee, Renzo Rosselini, Hans Pfersmann, Henri Soulon, René Dumesil sau scriitorul Eugenio Montale, laureat al Premiului Nobel.

De-a lungul acestei cariere impresionante, Virginiei Zeani i s-au acordat zeci de titluri și distincții. Le amintim pe cele mai importante: „Diapason d'Or"(1960), „Arena d'Oro"(1961, Verona), Medalia de Aur a Teatrului Liceo din Barcelona (1963), Medalia de Aur a Capitoliului (1964, Roma), „Venere d'Oro"(1965), „Voce d'Oro"(1968, Pesaro), titlul de Comandor al Republicii Italiene (1970, Roma), „Valentino d'Oro"(1972, Terni), „Gonfalone d'Oro"(1974), Medalia de Aur a Marilor Valori Artistice Italia – AGIS (1976), „Premiul pentru întreaga activitate artistică" decernat de Fundația Culturală Română, cu juriul prezidat de Emil Palade (2000), „Premiul pentru întreaga activitate artistică" decernat de fundația patronată de tenorul italian Marcello Giordani (2010, New York).

Alexandru Papiu-Ilarian

Doina Gabriela Vanca
Bibliotecar Centrul de Resurse American Corner al Bibliotecii Județene Mureș

Alesandru Pop, cel pe care îl cunoaștem astăzi ca Alesandru/Alexandru Papiu Ilarian, s-a născut în satul Bezded din județul de azi Sălaj, Comitatul Solnoc-Dăbâca de atunci, în ziua de 27 septembrie/9 octombrie 1827, iar firul vieții sale s-a terminat în ziua de 11/23 octombrie 1877 la Sibiu. A fost fiul cel mai mare al preotului Ioan Bucur Pop și al soției sale Ana (născută Hodoș). Cele trei surori ale sale: Carolina, Ana şi Neli, au fost înregistrate cu numele de Pop, dar el, cel mai mare, a fost înregistrat cu numele de Maruzian.[1]

[1] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 15; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 255, 262 – lucrarea conține Bibliografia scrierilor lui Al. Papiu Ilarian p. 266-276 și o bogată bibliogradfie despre oprera, viața și activitatea lui Al. Papiu Ilarian p. 277-289

În „Protocolul Botezaților" de la Bezded, în data de 27 septembrie 1827, există o înregistrare, marcată cu cerneală roșie. Sunt și câteva însemnări cu creionul (un x și o subliniere) iar în partea superioară a paginii, cineva a făcut cu cerneală neagră un calcul greșit 1866-1827 = 37. În această înregistrare se pot citi următoarele:

„Ziua luna și anul" – 1827, Sept, 27 (cifra 7 de la final nu este evidentă, însă următoarea înregistrare din protocol este din data de 29 septembrie, iar data anterioară este din 19 septembrie);

„preotul botezător" – Paroh D… Cserny (cuvântul "Paroh" este scris cu caractere chirilice, iar numele este greu de citit);

„pruncul botezat și miruit" – Maruzian Sandor

„părinții pruncului" – Maruzian Ioan Bukur(?) Pop es Anika

„nănașii" – Kocsis Vintze es Savifelecye(?)

În următoarea rubrică (probabil referitoare la religie) apare GC (greco – catolică ?), iar în ultimele două rubrici, cu aceeași cerneală roșie apar câteva litere greu de descifrat. Trebuie precizat că acestă înregistrare este completă, adică toate rubricile sunt completate, față de alte înregistrări de pe aceeași pagină sau de pe alte pagini unde ultimele rubrici sunt de cele mai multe ori necompletate.

În celelalte pagini, cu însemnări din lunile anterioare, din anul anterior- 1826, sau din lunile octombrie – decembrie ale anului 1827 nu există nici o înregistrare cu numele Alesandru/Alexandru Pap/Pop (sau Papiu). Interesant este faptul că în înregistrările anterioare, în același an 1827, la rubrica referitoare la „preotul botezător" apare numele Maruzian Ioan sau Maruzian Ioannes.[2]

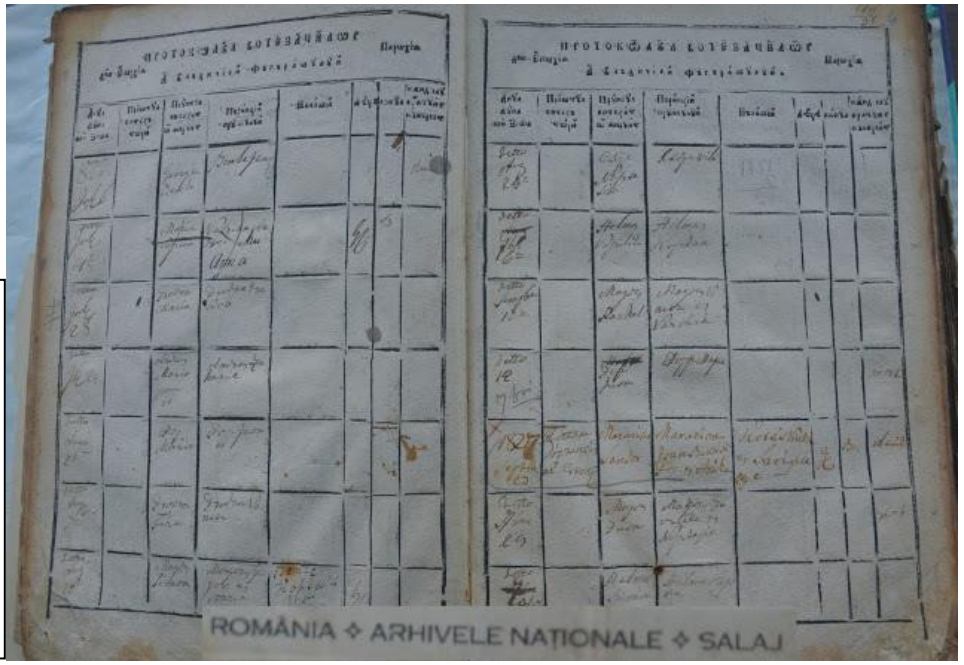

Pagina din Protocolul Botezaților parohiei Bezded, unde apare înregistrarea nașterii lui Maruzian Sandor
Sursa foto: Fondul Parohiei Greco-Catolice Bezded, Direcția Județeană Sălaj a Arhivelor Naționale

[2]http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html; http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze - reproduce documentele din Protocolul botezaților din parohia Bezded, document aflat în fondul Parohiei Greco-Catolice Bezded, Direcția Județeană Sălaj a Arhivelor Naționale

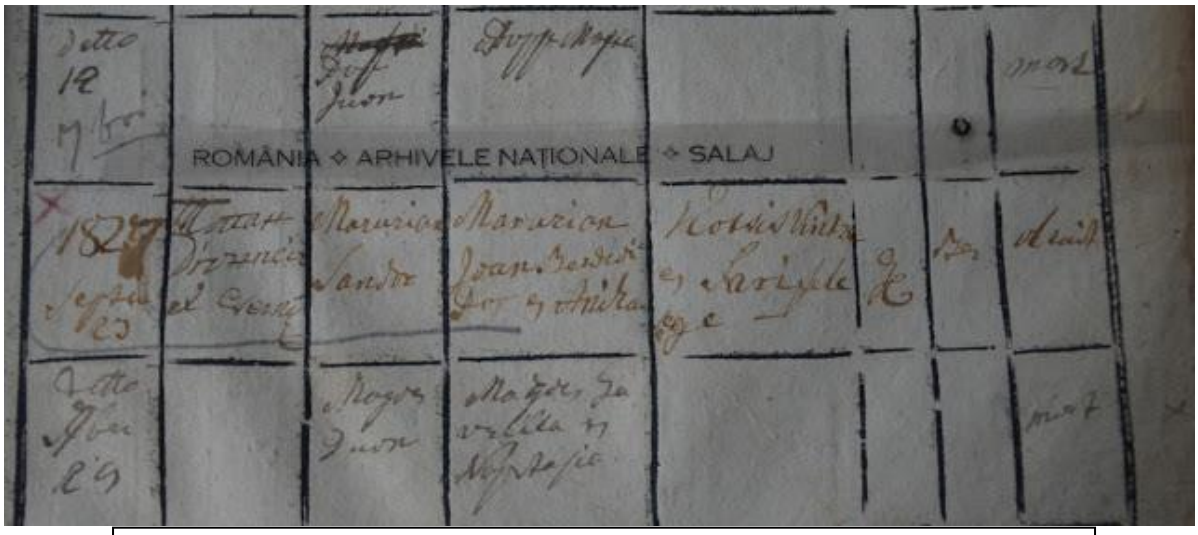

1827 sept 27 - Maruzian Sandor.
Sursa foto: Fondul Parohiei Greco-Catolice Bezded, Direcția Județeană Sălaj a Arhivelor Naționale

Se știe că preotul greco-catolic Ioan Bucur Pop era de loc din Budiu de Câmpie însă la data nașterii lui Alexandru activa ca preot în Sălaj. Se poate ca faptul că a fost înregistrat cu altă culoare să denote faptul că părinții lui erau venetici, iar denumirea Maruzian/Marusian să facă referire la locul de proveniență al acestra: Comitatul Maros/Mureș (Mureșan)?

În 1832 familia sa s-a mutat în satul Budiul de Câmpie din județul Mureș, sat care astăzi îi poartă numele (Papiu Ilarian), unde a urmat cursurile școlii primare. Între 1838-1843 a urmat cursurile Gimnaziului Romano-Catolic din Tîrgu-Mureș unde a absolvit cinci clase.

Între 1843-1844 a urmat un an de studii la Secția de Filozofie a Liceului din Blaj. În 1845 a organizat împreună cu câțiva colegi și profesori de ai săi o grevă împtriva profesorului Nicolae Marcu, ceea ce a condus la exmatricularea lui de către episcopul Ioan Leményi. S-a trensferat în anul doi la cursul de Filozofie și Științe Juridice de la Liceul Academic din Cluj a călugărilor piariști, pe care îl absolvă în 1847. În primul an de studii de aici a editat, împreună cu colegul său Nicolae Papea, revista manuscrisă Diorile (Zorile) pentru minte și inimă.[3] A fost editată săptămânal și distribuită îndeosebi la Cluj și Tîrgu-Mureş. Câteva numere se trimiteau regulat și canceliștilor de la Tabla Regească din Tîrgu-Mureș.[4] Aceasta a fost prima publicație românească a Clujului și primul manifest al tinerei generații. Remarcabile sunt articolele-program semnate de Al. Papiu Ilarian *Niscari preliminarii la Diorile pentru minte şi inimă*, apărut în nr. 1, 27 decembrie 1845, şi *Să învăţăm româneşte, domnilor!*,

[3] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 15; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 255
[4] Grigore Ploeșteanu - ***Contribuţii la cunoaşterea vieţii culturale şi politice a românilor din ţinuturile mureşene***, Ed. Veritas, Tîrgu-Mureș, 2010, p. 53

apărut în nr. 13-14 din 1846.[5] Începând cu nr. 4 din 1846, el a inserat articole legate de gramatica limbii române, intitulate inițial *Modul de a scrie românește cu litere latine*, iar apoi *Limba română*. De asemenea începe seria de *Raconturi traduse* (patru în total) și *Proverbiuri rumânești*.[6]

La Liceul Academic Piarist din Cluj, ca o reacţie la tendinţele de maghiarizare a prenumelor şi a numelor, preluând modelul umaniştilor din vremea Renaşterii, Alexander (Sándor) Pap (după cum era trecut în documentele şcolare) și-a latinizat numele. Pop/Pap devine, astfel, Papiu; şi, deoarece pe tatăl său îl mai chema şi Bucur, și-a luat, după modelul cognomenului latin, supranumele Ilarian (Hilarianus, „fiul lui Bucur").[7] Într-un mod similar au procedat şi alţi studenţi în drept români de la Cluj: Kassay a devenit Casian, Oltjan i-a zis Alutan, Oprea Moroianu și-a modificat numele în Aprian Maronianu, Iosif Hodoș a adoptat numele Castorianul iar fratele său geamăn Zaheu Hodoș pe cel de Polucianul (de la Castor și Polux), Neagoe și Radu Popea au devenit Nigelio Popaeus Longinus respectiv Sextilius Popaeus Longinus etc.[8]

În 1848 îl găsim la Tîrgu-Mureș, unde a fost angajat pe funcția de cancelist la Tabla Regească (Curtea de Apel a Transilvaniei). În acest an a participat la adunările care aveau loc în locuința lui Avram Iancu de la Tîrgu-Mureș, unde se comenta hotărârea Dietei din Bratislava de a alipi Transilvania Ungariei. A colaborat la „Gazeta de Transilvania" scoasă de G. Barițiu la Brașov, semnând cu numele de „Papiu și Ilarian". A fost unul dintre organizatorii adunării revoluționare de la Blaj din Duminica Tomii (30 aprilie). I-a condus pe mureșeni la Blaj pentru a participa la marea adunare de pe Câmpia Libertății. Oamenii adunați aici l-au cunoscut ca „tribunul Alesandru Pop de la Budiu". A fost ales în Comitetul Națiunii Române prezidat de mitropolitul Andrei Șaguna, iar pe 17 mai a fost numit secretar al Comitetului de Pacificațiune prezidat de Simion Bărnuțiu. În ziua de 17 iunie tatăl lui a fost arestat și casa părintească incendiată ca urmare a activităților revoluționare desfășurate de Alexandru Papiu Ilarian. Tatăl său, preotul Ioan Pop Bucur, a fost spânzurat la Turda în luna martie a anului următor. Cu toate acestea, Alexandru Papiu Ilarian a participat și la cea de-a treia adunare revoluționară a românilor de la Blaj, în septembrie. În luna octombrie Comitetul de Pacificațiune l-a delegat reprezentant al românilor pe lângă generalul Losenau și a fost numit inspector al cercului Blajului.[9] În „Foaie pentru minte, inimă și

[5] Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p.9; http://www.condeiulardelean.ro/articol/perioada-scolaritatii-si-ucenicia-juridica-ale-lui-alexandru-papiu-ilarian-i?page=2

[6] Ioan Chindriș - ***Ideologia revoluționară a lui Alexandru Papiu Ilarian***, Ed. Politică, București, 1983, p. 183- 184- lucrarea conține o bogată bibliogradfie despre oprera, viața și activitatea lui Al. Papiu Ilarian p 194-203

[7] http://www.condeiulardelean.ro/articol/perioada-scolaritatii-si-ucenicia-juridica-ale-lui-alexandru-papiu-ilarian-i?page=2

[8] Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p.10; Ioan Chindriș - ***Ideologia revoluționară a lui Alexandru Papiu Ilarian***, Editura Politică, București, 1983, p. 183

[9] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 15-16; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 255-256

literatură" a publicat, la data de 29 martie 1848, *Adresele din Mureș-Oșorhei*, prima sa operă tipărită identificată până azi.[10]

În luna octombrie 1849 a solicitat Consorțiului din Blaj o bursă în valoare de 300 florini din Fundația Ramonțai pentru a-și continua studiile juridice la Universitatea din Viena. Împreună cu vărul său Iosif Hodoș a plecat la Viena cu 100 de florini primiți de la Timotei Cipariu în avans din bursă[11], nu înainte de a cere guvernului austriac o pensie pentru mama sa și cele trei surori minore orfane. Va primi modesta sumă de 60 florini anual, pe care o va refuza considerând-o „o pomană, nu o răsplată".[12]

În martie 1850 s-a înscris la Facultatea Juridică a Institutului Therezianum din Viena. Aici a redactat un memoriu alcătuit din unsprezece puncte prin care cerea Consorțiului din Blaj îmbunătățiri și reforme în școli și biserică. La 31 august, pentru faptele sale din timpul revoluției, i s-a conferit „Crucea de Argint cu Coroană, pentru merit". În noiembrie a dat o declarație prin care condiționa primirea decorației de satisfacerea dorințelor poporului român din Transilvania. În decembrie însă,secretariatul Universității din Viena l-a somat ca pe data de 9 ianuarie 1851 să se prezinte, în mod obligatoriu, la festivitatea de acordare a decorațiilor.[13] Alexandru Papiu Ilarian a acceptat decorarea, dar printr-o declarație scrisă afirmă „...această decorațiune pentru mirite a o purta pân'atunci acoperită cu văl de tristeță, pân' ce emendându-se statut gintei mele, voi avea cauză a dezbrăca gelea și a mă bucura".[14]

În 1851 a apărut, la Viena, primul volum din lucrarea sa *Istoria Românilor din Dacia Superioară*. În anul următor a apărut reeditarea acestui volum și volumul al doilea al lucrării. Această operă a fost pentru Alexandru Papiu Ilarian o mărturie și argument, de aceea solicita mereu informații directe și păstra scrisorile ca „documente istorice despre starea prezentă".[15]

În 1852 a plecat să studieze științele juridice la Padova împreună cu vărul său, Iosif Hodoș. Aici a aflat că la Brașov s-a început confiscarea scrierii sale istorice. În 1853 i s-a aprobat bursa de 300 florini din Funadația Ramonțai doar pentru studii făcute pe teritoriul Austriei. Autoritățile l-au asigurat că vor recunoaște examenele susținute la Universitatea din Padova. În această perioadă Papiu Ilarian avea un caiet de însemnări și a început alcătuirea unei gramatici româno-italiene.[16]

---

[10] Ioan Chindriș - ***Ideologia revoluționară a lui Alexandru Papiu Ilarian***, Ed. Politică, București, 1983, p. 185

[11] Ioan Chindriș - ***Ideologia revoluționară a lui Alexandru Papiu Ilarian***, Ed. Politică, București, 1983, p. 189

[12] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 16

[13] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 16; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 256; http://www.condeiulardelean.ro/articol/perioada-scolaritatii-si-ucenicia-juridica-ale-lui-alexandru-papiu-ilarian-ii

[14] Mircea Zaciu – ***Ca o imensă scenă, Transilvania...,*** Ed. Fundației Culturale Române, București, 1996 p. 81

[15] Mircea Zaciu – ***Ca o imensă scenă, Transilvania...***, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1996, p. 79; Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 16; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 256-257

[16] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 16; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 256-257

În 1853, Oprea Moroianu îl anunța că Istoria scrisă de el „s-a oprit în toată Monarhia austriacă de către diregătoria supremă a poliției. Nu e publicat mandatul, ma puțul de unde am auzit aceasta e secur". Simion Bărnuțiu era convins că „învățații" cenzori par a nu fi văzut „până acum nici o istorie, pentru aceea neci nu știu cenzura...".[17]

La 10 ianuarie 1854 și-a susținut doctoratul în drept și a fost promovat „dottore in ambe le legge". „Tesinele" (susţinerea unei serii de şapte cerințe din toate materiile studiate) s-au păstrat în manuscris, ca anexe la documentele de şcolarizare ale celor doi doctoranzi (Papiu Ilarian și Iosif Hodoș), în Arhiva Facultăţii de Drept din Padova, iar câte un exemplar din tezele de doctorat - de fapt, nişte broşuri în care erau specificate disciplinele, temele abordate şi ideile de bază care urmau să fie dezvoltate oral - se păstrează la Biblioteca Academiei Române. Pagina de titlu a lucrării lui Alexandru Papiu-Ilarian este *„Tesi che/Alessandro Papiu/di Transilvania/si propone difendere nella publica sua promozione/al grado di/Dottore in ambe le leggi/nella Imp. Regia/Università di Padova/Gennajo 1854/Padova/Dalla Tipografia Bianchi/al Santo/de 8 pp."* Din martie și până în octombrie a fost angajat ca avocat stagiar la cancelaria juristului dr. Antoniu, cavaler de Ruthner. În noiembrie, ca urmare a recomandării făcute de Aug. Treboniu Laurian, a fost chemat de către domnitorul Ghica al Moldovei la Iași pentru a fi profesor la Școala de la Trei Ierarhi.[18]

Pe data de 5 decembrie 1855 a fost numit, prin decret domnesc, profesor la Facultatea de Științe Juridice din cadrul Universității din Iași. Din februarie 1856 a introdus aici un nou curs: *Statistica generală a Europei*. A demisionat din acest post în același an, ca formă de protest împotriva măsurilor luate de Gh. Asachi, conducătorul Departamentului Cultelor și al Învățământurilor Publice. În 1857 a fost rechemat ca profesor la catedra de criminalistică și statistică, dar a demisionat și de aici în februarie 1858. Până în 1860 și-a câștigat existența ca profesor particular al copiilor boierului Panaiot Balș. Însoțindu-i pe aceștia la studii în Berlin, și-a folosit timpul liber depistând, copiind, și traducând documente referitoare la istoria românilor. [19]

La începutul anului 1860 a redactat pentru uzul domnitorului Alexandru Ioan Cuza un *Memorandum* privind modalitățile adecvate de rezolvare a problemelor sociale, politice, morale, interne sau externe, ale Principatelor Unite. Acest document a fost publicat de Grigore Tocilescu în „Revista de istorie, filologie și arheologie" în 1882. În acest an a fost numit jurisconsult al Moldovei în locul lui Damaschin Bojinca, avansat ministru.[20]

În 1861 a tipărit, la Iași, lucrarea *Independența Constituțională a Transilvaniei*, care a fost tradusă în limbile franceză, germană și italiană. A fost numit efor al

[17] Mircea Zaciu – ***Ca o imensă scenă, Transilvania...,*** Ed. Fundației Culturale Române, București, 1996, p. 83
[18] http://www.condeiulardelean.ro/articol/perioada-scolaritatii-si-ucenicia-juridica-ale-lui-alexandru-papiu-ilarian-ii
[19] Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 257
[20] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 17

școlilor din Țara Românească în locul lui Ioan Maiorescu, la propunerea lui C. A. Rosetti. Însă în iulie, ca urmare a campaniei lui Ion Heliade Rădulescu împotriva „uniaților" pe care îi considera spioni ai Austriei, a fost nevoit să demisioneze, fiind înlocuit cu I. Zalomit.[21]

În iunie 1862 a publicat primul volum din *Tesaur de monumente istorice*, o colecție de documente istorice, literare, sociale și politice cuprinse în trei volume, ultimul fiind publicat în 1864. Tot în iunie a fost numit procuror de secție la Curtea de Casație în locul lui George Crețulescu.[22]

În 1863 a fost numit Ministru de Justiție și Ministru ad-interim la Controlul de Stat în guvernul condus de Mihail Kogălniceanu. În această calitate a elaborat proiecte de lege pentru obținerea indigenatului (20 noiembrie), pentru asigurarea libertății personale și inviolabilitatea domiciliului (22 noiembrie), pentru inamovibilitatea funcționarilor judecătorești (29 noiembrie), pentru secularizarea averilor mănăstirești (13 decembrie), pentru organizarea corpului de avocați (21 ianuarie 1864) etc. Multe proiecte produc reacții agresive din partea opozanților, ceea ce l-a determinat să demisioneze în 1864 și să revină pe postul de procuror de secție la Curtea de Casație. În martie 1866 a fost numit procuror general al Curții de Casație. S-a înscris și ca avocat, dar va pleda doar în perioada 1869-1874.

În iunie 1868 a fost ales președinte al Societății „Transilvania", societate culturală care își propunea să facă cunoscute în România problemele românilor din Transilvania. [23]

În mai 1868 și-a depus candidatura în alegerile generale pentru Colegiul III la Giurgiu. În septembrie, în ședința prezidată de Ion Heliade Rădulescu, Alexandru Papiu Ilarian, G. Sion și Mihail Kogălniceanu au fost aleși membri ai Societății Academice Române. În noiembrie Cristian Tell a atacat în senat Societatea „Transilvania". În decembrie Ministrul Justiției, Vasile Boerescu, l-a destituit din postul de procuror general al Curții de Casație pe Al. Papiu Ilarian.[24]

În ziua de 14 septembrie 1869 a rostit primul *Discurs de Recepție* la Societatea Academică Română despre *„Vieti'a operele si ideele lui Georgiu Sincai din Sinc'a: Discursulu de receptiune in sedinta publica a Societatei Academice Romane din 14 septemvrie 1869"*[25], inaugurând astfel seria discursurilor. În același an lucrarea sa a

[21] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 17-18; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 257-258

[22] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară, vol.1***, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 18; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 258

[23] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 18; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 258

[24] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 18; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 258

[25] http://www.bjmures.ro/bd/P/001/27/index.php

fost tipărită. În septembrie a fost ales secretar al Secției de Istorie a Societății Academice Române.[26]

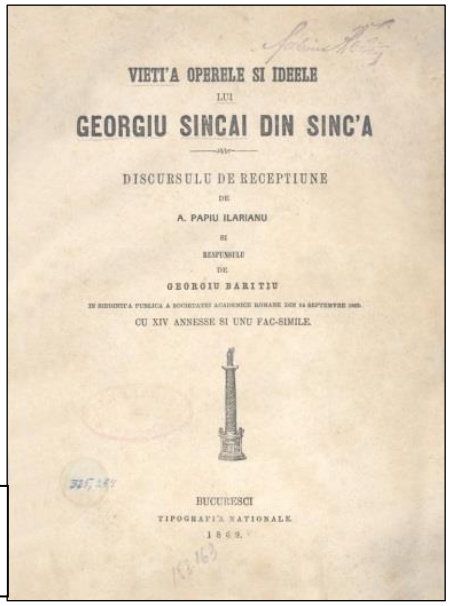
VIETI'A OPERELE SI IDEELE
LUI
GEORGIU SINCAI DIN SINC'A
DISCURSULU DE RECEPTIUNE
DE
A. PAPIU ILARIANU
SI
RESPUNSULU
DE
GEORGIU BARITIU
CU XIV ANNESSE SI UNU FAC-SIMILE.
BUCURESCI
TIPOGRAFI'A NATIONALE.

Viața, operele și ideile lui Georgiu Șincai din Șinca în colecțiile Bibliotecii Județene Mureș

În 1870 împreună cu I. C. Massim, a editat o copie după manuscrisul lucrării *Descriptio Moldaviae* scrisă de Dimitrie Cantemir, obținut în acest scop din Rusia. În august a fost cooptat în comisia de zece persoane alese pentru alcătuirea *Dicționarului limbii române*. A prezentat la Asociația Academică Română o *Relațiune despre manuscrisele lui Budai Deleanu* aduse de la Liov de Gheorghe Asachi în 1868 și păstrate la Bilioteca Centrală Universitară din Iași. [27]

În 1871 a fost ales președinte al secției care avea să cerceteze starea financiară a Asociației Academice Române. În august a fost acceptată propnerea sa ca membrii activi ai Societății Academice Române să prezinte în fiecare sesiune câte o disertație. Tot atunci a renunțat la remunerația care i s-ar fi cuvenit pentru traducerea operei *Descriptio Moldaviae* în favoarea Secției de Istorie, pentru a se achiziționa cărți. În septembrie a propus cercetarea bibliotecilor din Budapesta, Cluj, Sibiu și Alba-Iulia, în care se găsesc documente și lucrări valoroase și de interes pentru istoria românilor. În 19 decembrie a publicat în ziarul „Românul" redactat de C. A. Rosetti, unul dintre cele mai vehemente articole antidinastice, împotriva lui Carol de Hohenzollern, cu titlul *Apa trece, pietrile rămân*. În 1872 a început, împreună cu Iosif Hodoș, traducerea în limba română a operei *Descriptio Moldaviae* scrisă de Dimitrie Cantemir.[28]

[26] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 18; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 259
[27] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 18; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 22, 259
[28] Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 259

În martie 1873 a tipărit și difuzat manifestul *Către cetățenii bivolari și toți giurgiuvenii*. Prim-procurorul Tribunalului Ilfov l-a acuzat de „ațâțare la rezbel civil și răsturnarea guvernului" instituind un rechizitoriu și cerând condamnarea lui Papiu Ilarian la muncă silnică pe viață, dar judecătorul de instrucție, Simion Populian, a emis o ordonanță de neurmărire. În luna mai a rostit ultimul său discurs în cadrul adunării membrilor Societății Transilvania. În septembrie a pledat în procesul bivolarilor de la Giurgiu și a obținut achitarea muncitori cărăuși arestați în luna martie. La scurt timp a tipărit broșura *Cauza bivolarilor de la Giurgiu înaintea curții juraților din Turnu Măgurele* împreună cu *Apa trece, pietrele rămân*. [29]

În 1874 au apărut primele simptome de îmbolnăvire: „insomnii, slăbire mintală și oboseală spirituală". După călătoria de odihnă pe care a efectuat-o pe malurile Bosforului fără efecte benefice, a fost internat la Institutul de Alienați mintali din Viena. Medicii de aici l-au declarat „decrepit", adică slăbire excesivă și pierderea aproape totală a forțelor; un diagnostic posibil ar fi paralizie progresivă. În 1875 afost internat la Clinica de boli mintale din Sibiu. În 1876 rudele sale l-au dus la Budiul de Câmpie în încercarea de a-l vindeca, dar în iulie a fost adus din nou la spitalul din Sibiu. Societatea Academică Română nu l-a exclus din rândurile sale pe Al. Papiu Ilarian, dar Secția de Istorie a fost completată cu Vasile Maniu și Papadopol Calimach.[30]

În ziua de 11/23 octombrie 1877 Alexandru Papiu Ilarian a decedat la Sibiu, fiind înhumat în curtea Bisericii dintre Brazi.[31]

Monumente ridicate în memoria lui Alexandru Papiu Ilarian

În august 1878 Academia Română a numit o comisie de inventariere și achiziționare a bibliotecii lui Al. Papiu Ilarian, din care făceau parte Aug. Treboniu Laurian, D. Sturdza și Al. Odobescu. Din suma de 5800 de lei, reținută din partea care se cuvenea moștenitorilor săi din valoarea bibliotecii achiziționate, s-a ridicat la mormântul său un monument pentru cinstirea memoriei lui Papiu Ilarian.[32] Bustul din marmură albă a fost realizat în anul 1880 de sculptorul Carol Cauner, așezat pe o coloană canelată înaltă de 1,25 m.[33]

[29] Ibidem, p. 260
[30] Ibidem
[31] Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 260, 264-265; https://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Papiu-Ilarian
[32] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 19; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 248-250, 260-261
[33] https://www.salajeanul.ro/colegiul-tehnic-api-si-a-sarbatorit-patronul-spiritual-16527

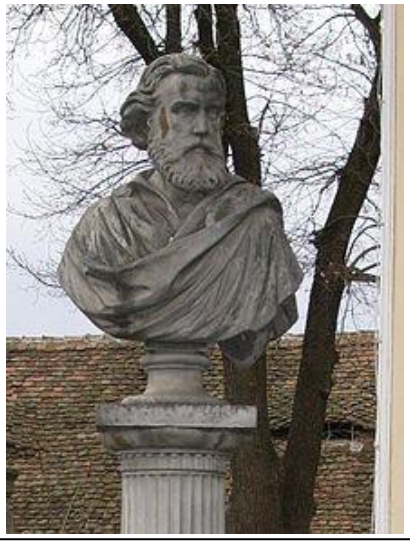

Mormântul lui Alexandru Papiu Ilarian din curtea Bisericii dintre Brazi din Sibiu (Carol Cauner, 1880)

În 1880 „Revista de istorie, filologe și arheologie" a lui Gr. Tocilescu a fost publicat pentru prima dată integral *Memorandumul* scris de Al Papiu Ilarian în 1860.[34]

La data de 5 octombrie 1919 Liceul românesc din Tîrgu-Mureș a primit numelede „Alexandru Papiu Ilarian" în onoarea marelui istoric și om politic român.[35]

În 25 septembrie 1925 comuna Budiul de Câmpie din Județul Mureș a fost redenumită „Papiu Ilarian".[36]

La începutul lunii martie a anului 1927 profesorul Ioan Bojoru a avut inițiativa, în calitate de consilier municipal, de a se ridica în fața Liceului de Băieți Nr. 1 o sculptură dedicată lui Alexandru Papiu-Ilarian. S-a alcătuit un comitet din care făceau parte profesorii Nicolae Sulică, Arthur Dupont, Traian Popa, Grigore Ciortea, Dumitru Mărtinaș și David Roman, iar ca președinte a fost ales profesorul Ioan Bozdog. Colectarea banilor necesari din donații, prin listele de subscripție, prin apelul la diverse ministere și oameni politici a durat peste doi ani. În august 1929, în urma unei licitații publice, comitetul a încredințat turnarea acestui bust în bronz sculptorului Ion Schmidt Faur (n. 1883, Znain, Cehia - d. 1934, București). Festivitatea de dezvelire a monumentului a avut loc la 1 Decembrie 1930.[37]

După Diktatul de la Viena Liceul de Băieți „Alexandru Papiu-Ilarian" a fost desființat, iar clădirea transformată în spital militar. Directorul Grigore Ciortea a

[34] Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 261

[35] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 19; Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 261

[36] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară,*** vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 19

[37] http://www.condeiulardelean.ro/articol/bustul-carturarului-si-revolutionarului-alexandru-papiu-ilarian-din-targu-mures-i

salvat o parte a arhivei și a transportat şi bustul lui Papiu când s-a refugiat la Liceul „Titu Maiorescu" din Aiud, în septembrie 1940. Cu ocazia împlinirii a 130 de ani de la naşterea şi a 80 de ani de la moartea lui Alexandru Papiu-Ilarian, în decembrie 1957, bustul care fusese inaugurat la 1 decembrie 1930 a fost reamplasat, într-un cadru festiv, pe un nou soclu în fața Şcolii Medie nr. 1 „Alexandru Papiu-Ilarian".[38]

Bustul lui Alexandru Papiu Ilarian din fața Colegiului Național „Alexandru Papiu-Ilarian"
(Ion Schmidt Faur, 1930)

[38] http://www.condeiulardelean.ro/articol/bustul-carturarului-si-revolutionarului-alexandru-papiu-ilarian-din-targu-mures-ii

Există un bust al lui Alexandru Papiu Ilarian la Zalău, în faţa Colegiului Tehnic „Alesandru Papiu Ilarian", realizat în 1993 în bronz de către sculptorul Ioan Mihele.[39]

Societatea Culturală "Alexandru Papiu Ilarian", constituită în 1993 la inițiativa profesorului Petru Nemeș din localitatea Papiu Ilarian[40], și-a început bogata activitate prin ridicarea unui bust de bronz închinat „tribunului de la Budiu": Alexandru Papiu Ilarian, pe locul unde, din spusele bătrânilor, s-a aflat casa sa părintească arsă și distrusă în 1848, în ziua de 17 octombrie 1993. [41]

Bustul este opera sculptorului Ioan Grama. [42]

La Sărmașu, în incinta Mănăstirii Sfântul Mina, pe „Aleea busturilor marilor bărbați ai Patriei Române": Decebal, Constantin Brâncoveanu, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Samuil Micu Klein, Avram Iancu, Mihai Eminescu, Alexandru Ioan Cuza, Nicolae Iorga, Ferdinand I şi Andrei Şaguna, a fost dezvelit cel de-al 12-lea bust reprezentându-l pe Alexandru Papiu Ilarian, în data de 25 august 2017. Bustul este opera sculptorului Ioan Astăluș.[43]

Poartă numele marelui cărturar: Liceul Teoretic din Dej, Colegiul Național din Tîrgu-Mureș, Colegiul Tehnic din Zalău, precum și Școala Gimnazială din comuna Papiu Ilarian.

[39] http://www.sculpture.ro/fisa.php?id=532
[40] Al. Papiu Ilarian - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996, p. 19
[41] http://www.cuvantul-liber.ro/news/43475/61/center-b-Azi-Societatea-Culturala-Alexandru-Papiu-Ilarian-b-center
[42] http://www.cuvantul-liber.ro/news/79774/61/Revolutionarul-juristul-istoricul-academicianul-ALEXANDRU-PAPIU-ILARIAN-si-valorificarea-operei-sale-istorice
[43] http://www.zi-de-zi.ro/2017/08/31/alexandru-papiu-ilarian-bust-pe-aleea-marilor-barbati-ai-patriei-romane-profesorul-nostru-de-constiinta-nationala-omagiat-la-sarmasu/

Portretele lui Alexandru Papiu Ilarian

Sunt cunoscute relativ puține portrete ale lui Alesandru Papiu Ilarian.

Una dintre puținele informații referitoare la această problemă o găsim în lucrarea lui Corneliu Albu – „Alesandru Papiu Ilarian", unde, în capitolul al XIV-lea „Semne de recunoștință", cercetătorul prezintă o parte din dezbaterile Societății „Transilvania" dedicate păstrării memoriei întemeietorului acesteia. Aflăm că în ședința din 29 martie 1878, A. T. Laurian a pledat pentru un „portret colorat" în locul unui bust. Pentru executarea acestui portret s-a prevăzut suma de 400 lei pentru bugetul anului 1879.[44] Este posibil ca portretul respectiv să fie cel aflat astăzi în colecția Muzeului „Bogdan Petriceicu Hașdeu" din Câmpina. Portretul datează din 1879 și este realizat în tehnica ulei pe pânză de către M. Spirescu. Conform fișei întocmite de CIMEC (Institutul Național al Patrimoniului) în lista bunurilor culturale mobile, este descris astfel: „portret bust reprezentat din față, cu chipul ușor întors spre dreapta, pe fond brun vibrat. Personajul este redat la vârsta maturității, chipul cu păr și barbă neagră, înveșmântat în costum de ceremonie negru, cu cămașa și fundă albă."[45]

Acest portret a stat la baza altui portret realizat de către Tudorici Flore, posibil în anul 1993, care se află în sala profesorală a Colegiului Tehnic „Alesandru Papiu Ilarian" din Zalău.[46]

[44] Corneliu Albu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Ed. Științifică și Enciclopedică, București., 1977, p. 250
[45] http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html; http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze
[46] http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html; http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze

În afara acestor portrete color, mai există unele alb-negru. O reproducere a ilustratei din cartea istoricilor Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu – „Scurtă istorie a românilor – pentru tineri îndeosebi" apărută la București în 1977 apare și în lucrarea profesorului I. Bojoru, editată la Tîrgu-Mureș în anul 1927. În medalionul cu portretul lui Papiu Ilarian se vede clar monograma autorului "TS", însă identificarea acestuia este dificilă.[47]

Cartea lui Corneliu Albu „Alesandru Papiu Ilarian" conține o fotografie a lui Papiu Ilarian „dăruită Bibliotecii Academiei Române de d-na Melania Teodorescu, strănepoata istoricului".[48]

Ultimul portret cunoscut al lui Alexandru Papiu Ilarian apare pe site-ul Muzeului Național de Istorie al României (MNIR) la rubrica „Galeria Portretelor". Nu este precizat autorul, iar sursa fotografiei este revista „Istorie și civilizație".[49]

[47] http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html; http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze
[48] http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html; http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze
[49] http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html; http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze

Opera lui Alexandru Papiu Ilarian

Trebuie precizat că Alexandru Papiu Ilarian și-a semnat lucrările și articolele în diferite moduri: Alisandru Pop; Alesandru Pop; Alesandru Papiu Ilarian; Al. Papiu Ilarian; A. Papiu Ilarian; Alesandru Ilarian Papiu, român din Transilvania; dr. A. Papiu Ilarian, jurisconsult al statului; A. Papiu Ilarian, avocat; A.P.I.; A.I.P. etc. A utilizat și pseudonime: cancelistu romanu dela tabla; Alpalila –ALexandru PApiu ILArian – un Sarsailă din Ardeal; Bucur, Anonim etc.

Spre exemplu, în prima publicație din „Diorile" în decembrie 1845, s-a semnat A. Pop. În articolul *Adresele din Mureș Oșorhei* s-a semnat A. Papiu Ilarianu cancelistu romanu dela tabla. *Istoria Românilor din Dacia Superioară* (tom. I și II) sunt semnate cu numele A. Papiu Ilarianu. La Viena se semna Alexandu Ilarian Papiu m.p, Romanu din Trannia auditoriu de drepturi la Universitatea din Viena. Pseudonimul Alpalila – ALexandru PApiu ILArian – un Sarsailă din Ardeal utilizat articolul *Neologismul* provenea din primele litere ale numelui AL (Alesandru), PA (Papiu) ILA (Ilarian). În anii următori, a semnat mai multe articole în presă cu numele lui complet sau cu diferite pseudonime: A. Papiu Ilarianu în articolul *Gramatica lui Șincai și epistola lui către Ioan Lipszky;* Bucur în articolul *Garibaldi și Klapka către Români;* A. Papiu Ilarianu advocat în articolul *Nihil Sine Populo*.[50]

1845 ***Cuvînt către cititori***, *„Diorile pentru minte şi inimă"* nr. 1, noiembrie 1845

1845 ***„Niscari preliminarii la Diorile pentru minte şi inimă"***, *„Diorile pentru minte şi inimă"* nr. 2, 27 decembrie 1845

1846 ***Să învăţăm româneşte, domnilor!***, „Diorile pentru minte şi inimă" nr. 13-14 din 1846

1848 ***Adresele din Mureș Oșorhei***, *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, XI, 1848, nr. 13, p. 99-101.

1850 ***Carte cătră Sânta Adunare a Diocesei Române Unite din Transilvania, ce este a se ținea la Blaș la 18/30 septembrie 1850, de la tinerimea studioasă în Viena***, Viena, 1850.

1851 ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.I, Gerold & Co, Viena, 1851

1852 ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.I ediția a 2-a și vol.II, Gerold & Co, Viena, 1852; vol.III, editat după manuscris inedit de Ștefan Pascu, cu o introducere și note, Sibiu, 1943.

1853 ***Neologismul***, *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, Brașov, nr. 41 p. 313-134; nr. 42, p. 319-320; nr. 45, p. 339-341; nr. 46-47, p. 347-348; nr. 48, p. 356-357; nr. 50 p. 375-376 – semnate Alpalila – ALexandru PApiu ILArian – un Sarsailă din Ardeal

[50]http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html; http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze; Albu, Corneliu (coord.) - Alesandru Papiu Ilarian: Antologie, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981– lucrarea conține Bibliografia scrierilor lui Al. Papiu Ilarian

1854 ***Tesi che Alessandro Papiu di Transilvania si propone difendere nella publica sua promozione al grado di Dottore in ambe le leggi***, Padova, 1854

1855 ***Dritul Penal*** (curs litografiat), 71 p., Iași

1856 ***Statistica generală a României***, Iași, B.A.R., mss. Rom. nr. 207

1860 ***Memorandum despre raporturile românilor cu nemții, cu slavii și cu ungurii, în timp de pace și în cadrul unei revoluții în răsăritul Europei, prezenta prințului A. I. Cuza,*** Iași, 1860. Preambulul Memorandumului a fost publicat în *Revista Carpaților*, 1 martie 1861, p. 297-324; textul integral l-apublicat A. Crainic în 1883 în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, an 1, tom 1, p. 133-146

1860 ***Gramatica lui Șincai și epistola lui către Ioane de Lipszky***, *Revista Carpaților*, nr. aprilie 1860, p. 48-61

1860 ***Lugubrum Monumentum***, „dedicată amicului meu Sion", *Revista Carpaților*, nr. august 1860, p. 114-129

1861 ***Extrădarea criminalilor în Principatele Unite***, *Tribuna Română*, Iași, nr. 129

1861 ***Legea de concurs al creditorilor***, *Tribuna Română*, Iași, nr. 145

1861 ***Deslegare juridică***, *Tribuna Română*, Iași, nr. 149

1861 ***Garibaldi și Klapka către români. Dintre Carpați***, *Românul*, nr. 226-227; Comentarii pe 5 ½ coloane, *Revista Carpaților*, nr.15 octombrie, p. 463-478 (semnate Bucur)

1861 ***Idealurile naționale ale nemților, slavilor, ungurilor și românilor***, *Revista Carpaților*, nr.1 martie, p. 297-305 (semnat „Anonim")

1861 ***Independența constituțională a Transilvaniei***, Iași (părțile I și II), în *Românul*, nr. 202-203, 204, 205, 206, 207, 208,209-210; *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, nr. 26, 27, 28, 29, 30; *Revista Carpaților*, nr. 15 iulie, p. 64-122; *Tribuna Română.* Partea I a apărut și în *Kolozsvári Közlöny* (Monitorul Clujului) cu titlul ***Erdély alkotmányos függetlenség a A. Papiu Ilariantól***, nr. 152, 153, 154, 158

1861 ***Tratatul de alianță contra turcilor încheiat în an 1542 între Petru Domnul Moldovei și Ioachim Electorul de Brandenburg***, *Revista Carpaților*, nr.15 august, p. 193-212; ; *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, nr. 28, 1861, p. 109-112; nr. 29, p. 217-221

1861 ***Apendice la Independența constituțională a Transilvaniei***, *Românul*, V, 1861, nr.225, p. 714-715; nr. 228-229, p. 722-723; nr. 230, p. 727; nr. 231, p. 730-732; *Revista Carpaților*, nr. 1 septembrie, p.257-314;

1861 ***Apendice la Independența constituțională a Transilvaniei***, *Tribuna Română,* Iași, III, 1861, nr. 139-142 (extras din *Românul*).

1861 ***Emigranții unguri și Garibaldi despre Români***, *Românul*, nr. 226-227; *Tribuna Română,* nr. 129

1861 ***Les Roumains des etats autrichiene***, București

1861 ***Uniții***, *Românul*, nr. 226-227; *Gazeta Transilvaniei*, nr. 67,68,69,70

1861 ***Legea de concurs a Moldovei***, *Tribuna Română,* nr. 145

1862 ***Die constitutionelle Unabhägigeit Siebenbürges***, Breslau

1862 ***L'Independenza constitutionale della Transilvania***, Torino

1862 ***Tesaur de monumente istorice pentru România atât din vechi tipărite cât și manuscripte. Cea mai mare parte străine, adunate și publicate cu prefațiuni și note ilustrate***, București, tom I, 1862; tom II, 1863; tom III, 1864

1863 ***Către amicii mei din Transilvania***, *Concordia*, III, 1863, nr. 45, p.181-192.

1863 ***Încheierea unei disputațiuni de lână caprină***, *Amicul Școalei*, Sibiu, nr. 14, p. 105-110; *Concordia,* nr. 28-29

1864 ***Discurs la înmormântarea lui Ioan Maiorescu***, *Gazeta Transilvaniei*, nr. 72 din 20/8 septembrie

1865 ***Raportul dlui A. Papiu Ilarian, procuror de secție la Curtea de Casație către d. ministru de justiție (în procesul Petrache Peretz-Iorgu Ghica) și concluziile procurorului în ședința din 22 noiem.***, *Trompeta Carpaților*, nr. 75 din 28 decembrie

1865 ***Testamentul episcopului de Buzău***, *Monitorul*, nr. 252, p. 1106-1107

1866 ***Horia și Cloșca***, *Tezaur de...,* tom III, 1864, p. 299-302; *Familia*, nr. 2 din ianuarie 1866, p. 14-15

1866 ***Responsabilitatea munisterială, Discurs de reintrare al procurorului general și răspunsul prim-președintelui Înaltei Curți de Casație și de justiție la 16 august***, București. Cu titlul ***Studiu Constituțional*** a fost reprodus de *Gazeta Transilvaniei*, nr. 92, p. 367-368; nr. 93, p. 371; nr. 94, p. 375-376; nr. 95, p. 379-380

1866 ***Responsabilitatea funcționarilor administrativi și judiciari***, *Românul*, nr. 24, p. 714-715

1867 ***Către amicii Societății "Transilvania"***, *Românul*, XI, 1867, 9-10 noiembrie, p. 959.

1868 ***Memorandumul K.T.K.*** (datat din 15 septembrie 1860), *Românul* din 10 septembrie, L'Etoile d'Oriente, nr. 18

1868 ***Generalul Tell și Societatea „Transilvania" în Senat***, *Românul*, 8 decembrie

1869 ***Viața, operele și ideile lui Georgiu Șincai de Șinca. Discursul de recepțiune și răspunsul de George Barițiu în ședința publică a Societății Academice Române din 14 septembrie 1869. Cu XII annexe și un facsimile***, București, 1869. Fragmente din discurs au fost reproduse în presa timpului: ex. *Gazeta Transilvaniei*, nr. 77, 78, 79, 80

1869 ***Ideile lui Șincai***, *Gazeta Transilvaniei*, nr. 88, 89

1870 ***Către giurgiuveni***, *Românul*, XIV, 1870, 5 iunie, p. 470-478

1870 ***Către giurgiuveni***, *Românul*, XIV, 1870, 24 iunie, p. 538

1870 ***Acuzații din Ploiești înaintea Curții cu Juați***, *Românul*, XIV, 1870, 10 octombrie, p. 890

1870 ***Nihil sine populo***, *Românul*, XIV, 1870, 19-20 octombrie, p. 917

1870 ***Pentru acuzații de la 8 august***, *Românul*, XIV, 1870, 10 noiembrie

1870 ***Relațiune despre manuscrisele lui I. Budai-Deleanu, aflatoare la Biblioteca Centrală din Iași,*** *Analele Societății Academice*, Seria I, vol. III, p. 105-116

1871 ***Ungro și Ungro-Valachia. O rectificare în interesul adevărului***, *Românul*, XV, 1871, 4 decembrie, p. 1053-1054

1871 ***Tot Ungro-Valachia și încă câteva neexactități ale domnului Hașdeu, redactorele Columnei***, *Românul*, XV, 1871, 9 decembrie, p.1066

1871 ***Drumurile de fier, Strousberg, Bleicherröder și guvernul***, *Românul*, XV, 1871, 10 decembrie, p. 1069-1070

1871 ***Apa trece, pietrele rămân***, *Românul*, XV, 1871, 19 decembrie, p. 1101

1871 ***Încă un cuvânt, sper, cel din urmă, în chestia Ungro-Valachiei și alte mai mici chestiuni***, *Românul*, XV, 1871, 20, 21, 22 decembrie

1871 ***Atitudinea în problemele filologiei contemporane***, *Analele Societății Academice Române*, tom IV, ses. an. 1871, p. 160-164

1872 ***Confederația latină***, *Românul*, XVI, 1871, nr. Din 10, 11, 13, 16, 17, 18, 21, 24-25, 30 ianuarie și 9 februarie

1872 ***Prefațiune la Operile principelui Demetriu Cantemir***, tom. I, ***Descriptio Moldaviae, cu charta geografică a Moldovei și un facsimile***, București, MDCCCLXXII

1872 ***Biografia lui Antioh Cantemir***, B.A.R., mss. Rom. 4584, f. 181-196 (fragment partea finală p. 209-240)

1872 ***Avram Iancu și Adunarea de la Dumineca Tomei și cea din 3/15 mai 1848***, *Românul*, XVI, 1872, nr. 22, 24, 26, 27, 28, 30 septembrie și 1 octombrie, p. 797-798; 806; 809-810; 814; 818; 825-826; 830-831

1873 ***Cuțitul a ajuns la os***, *Românul*, XVII, 1873, 22 martie

1873 ***Teroarea la culme***, *Românul*, XVII, 1873, 23 martie

1873 ***Evenimentele de la Giurgiu***, *Românul*, XVII, 1873, 25 martie

1873 ***Către cetățenii bivolari și toți giurgiuvenii!***, *Românul*, XVII, 1873, 26-27 martie, p. 480-481

1873 ***Ordinea domnește la Giurgiu***, *Românul*, XVII, 1873, 29 martie

1873 ***Procesul pentru proclamațiunea „Către cetățenii bivolari”***, *Românul*, XVII, 1873, 24 aprilie

1873 ***Memoriul dlui Papiu Ilarian către curtea de punere sub acuzare a Curții de Apel din București***, *Românul*, XVII, 1873, 29 aprilie

1873 ***Procesul pentru scrisoarea „Către cetățenii bivolari și toți giurgiuvenii!”***, *Românul*, XVII, 1873, 29 aprilie

1873 ***Cauza bivolarilor din Giurgiu înaintea Curții Juraților din Turnu Măgurele***, București, 1873

Bibliografie

Adamescu, Gheorghe – ***Istoria literaturii române***, Editura Eminescu, București, 1998

Albu, Corneliu – ***Alesandru Papiu Ilarian***, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977

Albu, Corneliu (coord.) – ***Alesandru Papiu Ilarian: Antologie***, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981

Băncilă, Vasile – ***Semnificația Ardealului***, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1993

Bota, Sorina – ***Poveștile orașului***, Editura Ardealul, Tîrgu-Mureș, 2010

Chindriș, Ioan - ***Ideologia revoluționară a lui Alexandru Papiu Ilarian***, Editura Politică, București, 1983

Faifer, Florin – ***Semnele lui Hermes: Memorialistica de călătorie (până la 1900) între real și imaginar***, Editura Minerva, București, 1993

Papiu Ilarian, Alexandru - ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, vol.1, Casa de editură „Mureș", Tîrgu-Mureș, 1996

Păun, Octav; Tănăsescu, Antoaneta (coord.) - ***Discursuri de recepție la Academia Română***, Editura Albatros, București, 1980

Pervain, Iosif; Chindriș, Ioan - ***Corespondența lui Alexandru Papiu Ilarian***, vol. I-II, Editura Dacia, Cluj, 1972

Ploeşteanu, Grigore - ***Contribuţii la cunoaşterea vieţii culturale şi politice a românilor din ţinuturile mureşene: Studii şi portrete***, Editura Veritas, Tîrgu-Mureș, 2010

Zaciu, Mircea – ***Ca o imensă scenă, Transilvania...***, Editura Fundației Culturale Române, București, 1996

Resurse web

http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Alexandru_Papiu-Ilarian - accesat la data de 11 noiembrie 2017

http://jurnaluldedrajna.ro/alexandru-papiu-ilarian-lingvist-filolog-publicist-jurist-si-istoric/- accesat la data de 10 noiembrie 2017

http://mirel-matyas.blogspot.ro/2017/10/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si.html - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.bjmures.ro/bd/P/001/27/index.php - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.condeiulardelean.ro/articol/bustul-carturarului-si-revolutionarului-alexandru-papiu-ilarian-din-targu-mures-i - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.condeiulardelean.ro/articol/bustul-carturarului-si-revolutionarului-alexandru-papiu-ilarian-din-targu-mures-ii - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.condeiulardelean.ro/articol/perioada-scolaritatii-si-ucenicia-juridica-ale-lui-alexandru-papiu-ilarian-i?page=2 - accesat la data de 11 noiembrie 2017

http://www.condeiulardelean.ro/articol/perioada-scolaritatii-si-ucenicia-juridica-ale-lui-alexandru-papiu-ilarian-ii - accesat la data de 11 noiembrie 2017

http://www.cuvantul-liber.ro/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=86803&cntnt01returnid=61 - accesat la data de 11 noiembrie 2017

http://www.cuvantul-liber.ro/news/43475/61/center-b-Azi-Societatea-Culturala-Alexandru-Papiu-Ilarian-b-center - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.cuvantul-liber.ro/news/79774/61/Revolutionarul-juristul-istoricul-academicianul-ALEXANDRU-PAPIU-ILARIAN-si-valorificarea-operei-sale-istorice - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.e-communio.ro/stire6837-190-de-ani-de-la-na-terea-lui-alexandru-papiu-ilarian-jurist-istoric-lingvist-ministru-dar-inainte-de-toate-greco-catolic - accesat la data de 11 noiembrie 2017

http://www.e-communio.ro/stire6837-190-de-ani-de-la-na-terea-lui-alexandru-papiu-ilarian-jurist-istoric-lingvist-ministru-dar-inainte-de-toate-greco-catolic - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.magazinsalajean.ro/cultura/alesandru-papiu-ilarian-certitudini-si-ipoteze- accesat la data de 10 noiembrie 2017

http://www.papiu.ro/#pagini/isto.html - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.sculpture.ro/fisa.php?id=532 - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.wikiwand.com/ro/Alexandru_Papiu-Ilarian - accesat la data de 12 noiembrie 2017

http://www.zi-de-zi.ro/2017/08/31/alexandru-papiu-ilarian-bust-pe-aleea-marilor-barbati-ai-patriei-romane-profesorul-nostru-de-constiinta-nationala-omagiat-la-sarmasu/ - accesat la data de 12 noiembrie 2017

https://cultural.bzi.ro/viata-lui-alexandru-papiu-ilarian-5943 - accesat la data de 12 noiembrie 2017

https://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Papiu-Ilarian - accesat la data de 10 noiembrie 2017

https://www.salajeanul.ro/colegiul-tehnic-api-si-a-sarbatorit-patronul-spiritual-16527 - accesat la data de 12 noiembrie 2017

Zaharia Boiu – preot și om de cultură

Lucia Țarălungă
Biblioteca Municipală „Zaharia Boiu" din Sighișoara

Împrejurările istorice prin care a trecut neamul românesc în această parte a ţării, au făcut din Biserică factorul de polarizare şi de închegare al întregii vieţi româneşti.

Religia creştin-ortodoxă a intrat ca ceva substanţial în fiinţa neamului nostru şi a fost pârghia de rezistenţă şi de conservare a datinilor româneşti de-a lungul veacurilor.

Ca şi factor polarizator, pe lângă Biserică, s-a dezvoltat şi şcoala românească. Tinda bisericii a fost locul unde elevii, fii de ţărani, puteau primi cultura de care aveau nevoie, la adăpostul sfânt al bisericii, sub directa supraveghere a dascălilor bisericeşti. Biserica şi şcoala au fost pivotul de încercare şi credință, pentru păstrarea de-a lungul timpului a cutumelor, pentru cultivarea şi perpetuarea elementelor româneşti. Ele au făcut ca acest popor să treacă cu mai multă uşurinţă prin împrejurările grele care l-au încercat.

Populaţia românească a oraşului Sighişoara şi a împrejurimilor ei, are o veche tradiţie bisericească ortodoxă, necunoscând abateri de la vechea lege. Cea dintâi biserică ortodoxă din lemn se pomeneşte la începutul secolului al XVII-lea iar prin anul 1777 s-a clădit în grădina actualei biserici ortodoxe din cartierul Corneşti, o clădire de cărămidă unde se oficia serviciul religios până în anul 1785 când a fost construită actuala biserică sfinţită de episcopul Ioan Moga.[51] În cronica bisericii din Sighişoara se păstrează data când episcopul Moga a fost aici: 28 mai 1822.[52] Catedrala ortodoxă din centrul oraşului a fost construită în anul 1936, după Marea Unire. Greco-catolicii, puțini numeroși în orașul nostru, au beneficiat din anul 1936 de o capelă unde se oficia serviciul religios.

Se cuvin punctate unele evenimente din istoria bisericii noastre care au avut loc la Sighişoara. În anul 1683 s-au adunat la Sighişoara 223 preoţi şi câţiva protopopi, arătând încrederea faţă de cinstitul episcop Ioasaf, cel persecutat de calvini. Împăratul Franz Joseph, călătorind prin Ardeal, în 30 iulie 1852, a înălţat la rangul de consilier intim pe Mitropolitul Andrei Şaguna, la Sighişoara.

Nu este deci o surpriză că această localitate a dat pe unul dintre cei mai mari predicatori de la sfârşitul secolului al XIX-lea, din Transilvania: **Zaharia Boiu**.

Zaharia Boiu jr. (1834-1903), fiul protopopului Zaharia Boiu (1800-1888), paroh la Biserica din Corneşti (cel care a înfiinţat prima şcoală românească din Cetate), a fost unul dintre cei mai remarcabili publicişti şi oratori transilvăneni, motiv pentru

[51] *Monografia Judeţului Târnava Mare*,p.361
[52] Teculescu, Horia : *Oameni şi locuri din Târnava Mare*, în *Anuarul liceului Principele Nicolae din Sighişoara pe anii 1929/30-1932/33*, p.296

care a fost poreclit „Gură de aur". Nici nu se putea altfel ţinând seama de descendenţa lui ecleziastă de excepţie.

Zaharia Boiu senior s-a născut la 8 mai 1800 în Hetiur tatăl său fiind parohul Moise Boiu iar mama Maria Drăghici, sighişoreancă. Bunicul său a fost Mihail Boiu preot paroh la Bodogaia (scaunul Odorhei). Parohul Moise Boiu, decedând de tânăr, Zaharia şi sora lui au fost luaţi spre îngrijire de către preotul paroh din Sighișoara, Ştefan Bălaş.

Moştenitor al lui Ştefan Bălaş, Zaharia Boiu senior s-a căsătorit cu Ioana Păluşan şi au avut o familie numeroasă. Unul dintre copii a fost Zaharia, născut la 4 martie 1834. Acesta începe şcoala primară românească la Sighişoara, apoi „dovedind râvnă pentru carte"[53] a fost înscris la liceul german „G.D.Teutsch" din aceeaşi localitate în toamna anului 1846¸ iar în anul 1854 îşi ia bacalaureatul ca al doilea în ordinea clasificării şi primul la limbile de bază: latină, germană, greacă. Zaharia Boiu este primul român care ia acest examen la liceul săsesc din „Perla Târnavelor".[54] Este foarte adevărat că profesorii germani au manifestat o atitudine corectă faţă de tânărul elev Zaharia Boiu el fiind „înţeles şi sprijinit constructiv" promovând clasa pe locul I.[55]

Datorită situaţiei materiale de loc înfloritoare, „lăudatul bacalaureat" a fost nevoit să accepte postul de învăţător la o veche şcoală românească din Săcelele Braşovului. Aici desfăşoară o ativitate foarte apreciată care atrage atenţia Mitropolitului Andrei Şaguna, care, în anul 1855 îl aduce la Seminarul teologic ortodox din Sibiu. După doi ani, în anul 1857 termină cursurile seminarului cu merite atât de evidente încât i se încredinţează numaidecât o catedră de profesor la secţia pedagogică la acest prestigios institut teologic. Mitropolitul Andrei Şaguna (1864-1873) l-a remarcat şi l-a susţinut să studieze ca bursier la Universitatea din Leipzig (Germania), unde s-a specializat în pedagogie şi filozofie. Se întoarce la Sibiu în anul 1861 şi este numit profesor definitiv la Institutul diocezan din Sibiu. De acum desfăşoară o bogată activitate culturală ca profesor şi o muncă intensă pentru ridicarea prin intermediul şcolii a poporului român din Transilvania din starea de înapoiere culturală din care se afla. A fost redactor la ziarul „Telegraful Român" între anii 1863-1865 şi după aceea la revista "Transilvania"(revista Astrei) . În mod deosebit, s-a remarcat prin *acţiunile desfăşurate în cadrul ASTRA.*

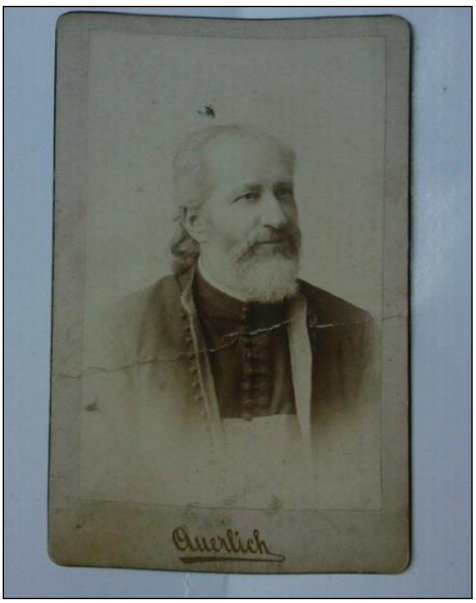

Până la sfârşitul vieţii, Zaharia Boiu Junior a fost angrenat activ în organele de conducere ale ASTREI ca şi membru în Comitetul Central şi secretar I.

[53] Racotă, Tuliu: *Momente culturale şi literare transilvănene*, p.8
[54] Idem
[55] Petcu, M. ; Gavrilă, Ghe. : *Astra sighişoreană 1861-1950 şi Horia Teculescu 1897-1942*, p.20

Societatea culturală transilvăneană ASTRA (Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român) creată în 23 octombrie 1861 la Sibiu şi patronată de Mitropolitul Andrei Şaguna a fost *„un reazem al naţionalităţii române"* într-un moment în care va reîncepe politica maghiarizării din 1867. Societatea era conştientă de necesitatea ridicării nivelului instructiv- educativ al şcolilor *„poporale"*, cum erau numite atunci şcolile primare române din Transilvania prin elaborarea şi tipărirea *„cărţilor scolastice bine întocmite"*. Conştient de rolul manualelor didactice, Zaharia Boiu Junior acceptă greaua sarcină a întocmirii principalelor manuale necesare şcolilor *„poporale"*

Zaharia Boiu Junior a avut marele merit de a fi primul din istoria Transilvaniei care care a pus bazele învăţământului modern în limba română, fiind considerat ctitor al învăţământului modern din Ardeal, realizând aceasta într-o perioadă când românii de aici erau supuşi unei politici dure de deznaţionalizare.[56]

Se dedică cu pasiune acestei munci şi în 1862 tipăreşte la editura diecezană din Sibiu un Abţdariu pentru şcoalele populare române şi un îndreptar metodic pentru folosirea acestuia, cu titlul: Manuducere pentru învaţători la întrebuinţarea Abţdariului. Atât Abţdariul cât şi Manuducerea au fost folosite de Ion Creangă, când elaborează manuale şcolare pentru şcolile din România. Urmează apoi : Carte de citire pentru scoalele poporale romane, partea I (Sibiu,1865) si partea II (Sibiu,1867) , Elemente de Geografie, Elemente de istorie patriotică şi universală, Elemente de istoria naturei şi fisica. Zaharia Boiu a extins conţinutul învaţamântului românesc punând la baza lui cultura generală.[57]

Un exemplar din *Carte de citire pentru scoalele poporale romane, partea I* (semnalat de d-na bibliotecară Hanneliese Ambrozius în fondul documentar al Bibliotecii municipiului Sighişoara) a fost donat de autor gimnaziului din Sighişoara cu dedicaţie , în semn de *„mică dovadă a mulţumirii şi a devotamentului"* pentru şcoala care l-a îndrumat în viaţă cu lumina ştiinţei şi culturii.[58]
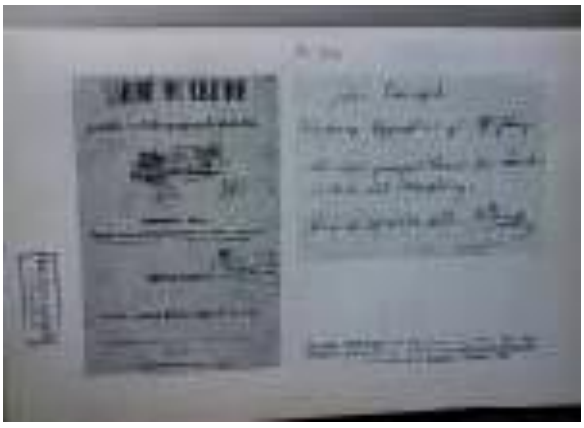
Pedagog cu pregătire temeinică Zaharia Boiu Jr. ştie că o carte de învăţătură trebuie să aibă însuşiri care să-i dea o finalitate multilaterală : să îmbogăţească şi să înfrumuseţeze limba elevilor, să le creeze deprinderea de a cugeta, să le deştepte şi să le cultive fantezia, să le înnobileze ,,*inimă*" în vederea receptării a tot ce este bun şi frumos, să le înmulţească cunoştiinţele referitoare la ,, *diferite ramuri*" ale ştiinţelor. [59]

[56] Petcu, M. ; Gavrilă, Ghe. : *Astra sighişoreană 1861-1950 şi Horia Teculescu 1897-1942*, p.28
[57] Racotă, Tuliu : *Momente culturale şi literare transilvănene,* p.11
[58] Niţu, Valeriu : *Zaharia Boiu,* în Profiluri mureşene, vol. 1, p.200
[59] Racotă, Tuliu : *Momente culturale şi literare transilvănene*, p.12

Zaharia Boiu Junior a urmărit, aşadar, ca manualele sale să fie instrumente de educare naţională cât şi îndemnuri de situare pe drumul marilor împliniri ale poporului nostru.

Cu toate acestea, pedagog şi preot integru, bun cunoscător al stărilor de spirit din Transilvania postrevoluţionară, ca şi al menirii adevăratei şcoli, Zaharia Boiu Junior este conştient că adevăratul patriotism duce cu necesitate la idea de umanitate şi la realizarea unei convieţuiri paşnice locale. El recomandă învăţătorilor români din arcul carpatic să militeze pentru buna înţelegere între toţi locuitorii. Pentru aceasta, la predarea lecţiilor care cuprind idei referitoare la originea, unitatea, continuitatea şi întinderea teritorială a poporului român şi la popoarele conlocuitoare, învăţătorii *„să vorbească cu mare moderaţiune, să enumere numai părţile cele bune ale fiecărui popor şi să se ferească de greşala aceea în care lesne cad mai cu seamă învăţătorii tineri, cari vrând să deştepte în copii simţul naţional prin rezonări nesocotite, şi glume uşurele, aruncă în inimile copilăreşti ura către cei de altă origine şi limbă, ură care, apoi, precum strică tăciunele cele mai frumoase semănături, aşa poate roade şi nimici în acele inimii cele mai nobile simţăminte umane şi creştine*".[60]

Ca o recunoaştere a meritelor sale de editor de manuale şcolare, în anul 1871 *Reuniunea învăţătorilor români din dieceza Caransebeşului* îl primeşte ca şi membru onorar.[61]

Ca un adevărat spirit luminat şi creator, Zaharie Boiu Junior a avut deasemenea un real talent poetic. Încercările sale poetice sunt publicate în anul 1862, pe când avea 28 de ani, în volumul *„Sunete şi răsunete*" în care militează pentru prăbuşirea nedreptei graniţe care desparte Ardealul de ţara mamă – România, şi care prin conţinutul lor patriotic au devenit foarte populare în rândurile cititorilor. Acest talent totuşi nu l-a determinat să se dedice creaţiei literare de prestigiu.

Priveşte cu entuziasm şi încredere Războiul de Independenţă al românilor (1877-1878) pe care îl susţine inclusiv cu puterea scrisului. Poeziile scrise în aceşti ani, sunt adunate în volumul *„Frunze de laur. Poezii eroice din anii 1877-1878*"şi publicate postum de către fiul său Ioan Baptist Boiu în anul 1904 la Sibiu.

Poeziile din acest volum: *„Stindardul*", *„Testamentul soldatului*", *„Trecerea Dunării", „Steaua lui Mihai", „Sultan şi Curcan"*, etc. sunt pătrunse de sentimentul dragostei pentru patrie şi cu toate că nu se deosebesc printr-o realizare artistică deosebită, totuşi dovedesc posibilităţile creatoare ale unui talent promiţător.

Deşi istoria literaturii nu-l consemnează ca poet cu o fizionomie proprie, Zaharia Boiu Jr. se remarcă prin activitatea deosebită desfăşurată ca preot şi orator talentat, publicist, editor de manuale şcolare şi membru marcant al ASTRA.

Ca urmare a meritelor sale deosebite, în anul 1877, a fost ales membru corespondent al Academiei Române, fiind premiat de către această instutuţie, pentru

[60] Racotă, Tuliu *: Momente culturale şi literare transilvănene*, p.12
[61] Niţu, Valeriu : Zaharia Boiu, în Profiluri mureşene, vol. 1, p.202

lucrarea *„Cuvântări bisericeşti la înmormântări, parastase şi alte festivităţi funebrale. Adaos de texte biblice pentru cuvântările funebrale*", iar în 1890 a devenit academician.[62]

În perioada Războiului de Independenţă (1877-1878), s-a implicat foarte mult în acordarea de ajutor ostaşilor, ajutor care de multe ori mergea până la a-i învăţa carte pe cei neştiutori, pentru a putea coresponda cu cei de acasă. Patriot înflăcărat, a sprijinit cu toate forţele sale eforturile de război ale armatei române pentru cucerirea independenţei de stat a României. În această acţiune a avut sprijinul întregii familii, soţia sa, Caliopi a făcut parte din Comitetul Femeilor Sibiene care au strâns bani, îmbrăcăminte şi ustensile medicale pentru ostaşi, iar sora sa Ioana Boiu a desfăşurat aceeaşi activitate la Sighişoara.[63]

Zaharia Boiu a fost, cum s-a precizat şi un orator apreciat pentru cuvântul plin de elocvenţă, căldură, emoţie. De la părinţii săi Zaharia şi Ioana a moştenit dragostea pentru patrimoniul trecutului şi ca un semn de omagiu adus memoriei lor, publică un volum de *„Cuvântări funerale şi memoriale*" (Sibiu, 1889) pronunţate cu prilejul înmormântării unor reprezentanţi de seamă ai culturii noastre din Transilvania: Iacob Bologa, Iosif Hodoş, Andrei Şaguna, Emanuel Gojdu, etc. În câteva trăsături esenţiale, sugestive, aceste cuvântări schiţează portretul moral şi evocă momente mai semnificative din activitatea personalităţilor.[64] Deasemenea el a cutreierat Transilvania ţinând în faţa auditoriului un impresionant număr de conferinţe : astfel la Deva a prezentat expunerea *„Casa română"*, în care ideea central, scoasă în evidenţă, este necesitatea ca familia să sprijine şcoala. La Sebeşul săsesc a ţinut disertaţia despre *„Fundaţia Oteleşteanu"*, iar în Haţeg despre *„Academia Română"* arătând *„dezvoltarea ei istorică şi starea ei actuală"*. În această disertaţie pe care o prezintă la adunarea ASTREI din 4/16 august 1891 face o succintă expunere a realizărilor ştiinţifice obţinute de Academia Română şi constată că numai prin valorificarea unui bogat fond documentar *„se va putea scrie de mâini chemate istoria adevărată, critică a poporului nostru"*.[65]

Zaharia Boiu jr., este considerat ca unul dintre cei mai mari predicatori de la sfârşitul secolului al XIX-lea, din Transilvania. Principala lui operă religioasă *„Seminţe din agrul lui Hristos"* - în 3 vol. fiind premiată de Academia Română.

Remarcabil preot şi orator, (de unde şi porecla „Gură de Aur") a fost un respectat pastor de suflete. Pe linie bisericească a avut diferite funcţii: *Catehet* la Liceul de stat din Sibiu (1865-1875), *preot-paroh* în Sibiu-Cetate (1863-1895), iar mai tarziu, *„asesor consistorial"* (consilier eparhial) al Arhiepiscopiei Sibiului (1870-1902), membru în Sinodul eparhial al Sibiului. Ales în 1870 deputat sinodal în Congresul

[62] Petcu, M. ; Gavrilă, Ghe. : *Astra sighişoreană 1861-1950 şi Horia Teculescu 1897-1942*, p.30
[63] *Ibidem*, pag.28
[64] Niţu, Valeriu : *Zaharia Boiu,* în Profiluri mureşene, vol. 1, p.203
[65] Niţu, Valeriu : *Zaharia Boiu,* în Profiluri mureşene, vol. 1, p.202

National Bisericesc al Mitropoliei Ardealului, devine colaboratorul apropiat al Mitropolitului Andrei Şaguna.

Om de mare erudiţie Zaharie Boiu Jr. a fost şi traducător. A tradus în limba germană împreună cu prof. Ioan Popescu -volumul II din *Istoria bisericească* a lui Andrei Şaguna (partea privitoare la Istoria Bisericii Române), publicată sub titlul *„Geschichte der grichische orientalischen Kirche in Osterreich Hermanstadt"*. Din limba germană a tradus între altele - *Nathan der Weise* a lui Lessing în metru original, iar din limba latină *„Confesiunile Fericitului Augustin"*, *„o serie de bucăţi de lecturi le-a tradus din nemţeste şi le-a publicat în manualele sale de citire"*.[66]

Mare patriot interesat de lupta naţională a românilor, el a tradus în limba germană *„Memorandumul"*, document tipărit în 1882 şi adresat împăratului Franz Josef.

Preot, pedagog, om de excepţie, şi-a crescut copii în această atmosferă de jertfă pentru neam, încât conducătorul românilor din Ardeal, Ion Raţiu l-a găsit demn pe unul din fii lui, pe Olimpiu Boiu să îi încredinţeze misiunea de a duce *Memorandul* delegației române, la Viena. Inginerul Olimpiu Boiu devenit mai apoi administrator al Domeniului Coroanei, Mălini (Fălticeni), a reuşit să ajungă la timp la Viena cu Memorandul (tradus în germană de către ilustrul său tată).[67]

Iată cum povesteşte, mai târziu, Olimpiu Boiu acest eveniment :

„La sosirea mea, deputaţiunea românilor aştepta deprimată, neavând Memorandul, care a doua zi trebuia prezentat împăratului. Am intrat cu cuvintele: l-am adus! Lacrimi de bucurie izbucniră din ochii lor obosiţi de aşteptare şi îngrijorare şi mă îmbrăţişară şi sărutară pe rând: I. Raţiu, Pop de Băseşti, E. Brote, V. Lucaciu, şi S. Albini. Situaţia era salvată, dar eu nemaiavând ce căuta în Ungaria, m-am angajat inginer silvic în Karintia, unde am stat şase ani, trecând apoi în serviciul Domeniilor Coroanei..."[68]

[66] Onisifor Ghibu, *Din istoria literaturii civilizatiei româneşti,* Editie ingrijita de Octav Paler, Bucuresti, 1975, p. 198 -208

[67] Teculescu, Horia : *Oameni şi locuri din Târnava Mare*, în *Anuarul liceului Principele Nicolae din Sighişoara pe anii 1929/30-1932/33,* p.297

[68] Petcu, M. ; Gavrilă, Ghe. : *Astra sighişoreană 1861-1950 şi Horia Teculescu 1897-1942*, p.31

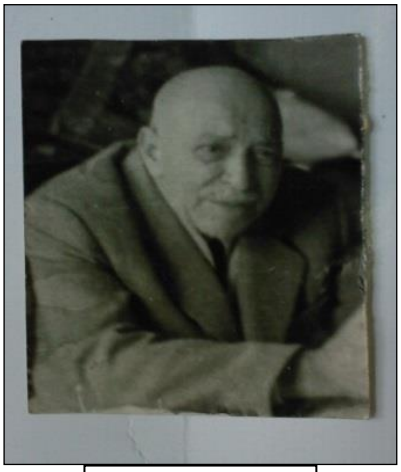

Olimpiu Boiu

Olimpiu Boiu cu I. Agârbiceanu

Din păcate *„cel mai ales fiu al oraşului nostru"* cum îl numeşte Horia Teculescu, nu a mai apucat să participe la bucuria şi entuziasmul românilor prilejuit de Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. El trecuse deja la cele veşnice, în împărăţia Tatălui Ceresc pe care l-a iubit şi l-a slujit o viaţă întreagă, în anul 1903, la 69 ani, iar locul de veşnică odihnă se află la cimitirul ortodox din Sibiu.

Locuitorii Sighişoarei au o mare admiraţie pentru marele nostru înaintaş. În perioada interbelică, Astra sighişoreană şi liceul *„Principele Nicolae"* (actualul liceu Mircea Eliade) au însemnat locul naşterii marelui cărturar printr-o placă comemorativă pe frontispiciul casei parohiale din Corneşti, pe care scria:

„În această casă s-a născut
ZAHARIA BOIU
1834 – 1903
Preot cu grai luminat
Sămănător al credinţei strămoşeşti
Aşezatu-sa acest semn de cinstire
Din partea Bisericii Ortodoxe Române
Cu ajutorul Astrei şi al Liceului Principele Nicolae
Din Sighişoara în anul domnului 1933"

După anul 1989, ca un omagiu, în semn de profund respect şi preţuire faţă de personalitatea remarcabilă a marelui preot şi cărturar, strada din cartierul Corneşti pe care se află casa unde s-a născut Zaharie Boiu Jr, Biblioteca Municipală şi şcoala din cartierul Târnava II, au primit numele ilustrului nostru înaintaş.

Biblioteca Municipală „Zaharia Boiu" Sighişoara

Sigla bibliotecii „Zaharia Boiu" Sighişoara

Gimnaziul de Stat „Zaharia Boiu" Sighișoara

de la lume adunate și-napoi la lume date!

Istoria Ochelarilor

Melania Suciu
Biblioteca Județeană Mureș

O mare invenție a omenirii o reprezintă ochelarii de vedere. Aceștia ne ajută să vedem lucrurile mai clar, de la distanță sau de aproape. Ochelarii de vedere sunt un instrument optic format dintr-o ramă ce susține două lentile. Sunt purtați în fața ochilor și sunt folosiți pentru corectarea vederii și o mai bună acuitate vizuală.

Ochelarii – conform definiției din Enciclopedia Universală Britanica – sunt niște „lentile montate în rame, purtate în fața ochilor, pentru a îmbunătăți vederea sau pentru a corecta defecte ale acesteia. Au fost folosiți încă din Evul Mediu pentru a corecta miopia și presbitismul. În 1784 Benjamin Franklin a inventat lentilele bifocale, cu secțiuni pentru vederea de aproape și la distanță. Ochelarii pot corecta și astigmatismul. Majoritatea lentilelor sunt confecționate din sticlă sau din plastic (acestea din urmă sunt mai subțiri și mai rezistente decât cele din sticlă, dar se zgârie mai ușor). Ochelarii de soare au lentile colorate, pentru a reduce luminozitatea, și tratate, pentru a reduce expunerea la radiații UV".

Primele referinţe istorice cu privire la modificarea imaginilor cu ajutorul unor „lentile simple sub formă de menisc" apar în hieroglifele egiptene din secolul al V-lea î.Hr.

Nu se știe, de fapt, cine a inventat ochelarii. Se spune că dramaturgul roman Seneca (n. cca. 4 î.Hr. – d. 65) ar fi citit „toate cărțile din Roma" privind printr-un borcan de sticlă cu apă. O sută de ani mai târziu, călugării prezbiteri foloseau segmente sferice de sticlă ce puteau fi așezate pe materialul de citit, pentru a mări literele, de fapt o lupă de sticlă, numită „piatra citirii". Suflătorii în sticlă venețieni, care au învățat cum să producă sticla pentru „pietrele de citit", au fabricat mai târziu lentile ce puteau fi încadrate într-o ramă și astfel, puteau fi purtate în fața ochilor în loc să fie plasate direct pe materialul de citit.

Lunga istorie a ochelarilor a început în Antichitate. Desigur, Aristotel nu i-a inventat încă, dar evoca problemele de vedere în lucrarea sa «Problemata». În acea perioadă, marele filozof vorbea deja de miopie și de presbitism. Primele studii privind puterea optică a unor elemente au fost făcute de Euclid. Pe de altă parte, Seneca a constatat că un obiect este mărit dacă este privit printr-un balon umplut cu apă.

Ochelarii propriu-ziși, ca mijloc de corecție vizuală, se pare că nu au existat în antichitate. Plinius povestește în scrierile sale că Nero, care după toate caracterizările vremii era miop, pentru că nu vedea bine la distanță, urmărea luptele dintre gladiatori privind print-un smarald. Pe de altă parte, există o figurină descoperită de arheologii japonezi, ce datează de acum 5 milenii, care are pe față două lentile uriașe, a căror formă se asemăna oarecum cu ochelarii din zilele noastre.

De asemenea, la începutul erei noastre, chinezii au cunoscut ochelarii, dar îi utilizau împotriva razelor solare sau ca talisman, nicidecum pentru corectarea vederii. De abia prin secolul al XI-lea apar menționări ale folosirii lor și în scop optic. Se foloseau lentile semisferice din cristal de stâncă sau din beriliu și erau numite „lapis ad legendum", în traducere, „piatra de lectură". Acești așa ziși ochelari fiind foarte grei, erau ținuți cu mâna în timpul cititului, dar nu înaintea ochilor, ci a textului de lecturat.

În antichitate nu era nimic de făcut pentru cineva care avea defecte de vedere din naștere sau se confrunta cu slăbirea vederii odată cu înaintarea în vârstă. Când romanii înstăriți și instruiți de acum 2000 de ani ajungeau în punctul în care nu mai puteau citi, puneau sclavii să le citească cu voce tare. Existau însă lupe, și se pare că erau utilizate de meșteșugari pentru efectuarea lucrărilor de finețe. Lupe de cristal au fost utilizate chiar și de meșteșugarii minoici din Epoca Bronzului, în jur de 1600 î.Hr.

Cuvântul lentilă provine din latinescul „lentil" (linte), datorită formei biconvexe pe care o au ambele.

Prima mențiune despre ochelarilor a fost găsită într-un manuscris din 1289 când un membru al familiei Popozo a scris: „Sunt atât de slăbit de vârstă încât fără sticlele cunoscute ca ochelari, nu aș mai fi în stare să citesc sau să scriu". În 1306, un călugăr din Pisa menționa într-o predică: „Încă nu s-au împlinit 20 de ani de când arta fabricării ochelarilor, una din cele mai folositoare arte de pe Pământ, a fost descoperita", însă inventatorul nu este menționat.

Cele mai vechi lentile au fost descoperite în ruinele orașului asirian Ninive, acestea fiind confecționate din cristal șlefuit.

Două veacuri mai târziu, este menţionat „un dispozitiv care măreşte, o lentilă convexă care produce o imagine mărită" în lucrarea fizicianului și matematicianului arab Ibn al-Haztham ak-Hazin (965 – 1039). În scrierea sa „Cartea opticii", scrisă în 1028, el emite primele idei asupra propagării luminii şi tratează pentru prima dată problema folosirii lentilelor de cristal sau de sticlă pentru mărit și citit. Tot el a remarcat fenomenul persistenței imaginilor pe retină și a descris principiul care, mai târziu, a stat la baza cinematografiei. Este primul tratat semnificativ de optică. Printre altele menţionează rolul cristalinului ochiului în formarea imaginilor pe retină.

În secolul al IX-lea, învățatul arab Abbas Ibn Firnas a realizat lentile corective, pe care le-a numit „pietre pentru citit".

Utilizarea pe scară largă a lentilelor nu a avut loc până la utilizarea „pietrelor pentru lectură" în secolul al XI-lea şi invenţia ochelarilor, probabil în Italia, în jurul anului 1280. Înainte să fie din sticlă, „pietrele de lectură" erau realizate din pietre semiprețioase (lentile din beril – silicat natural de aluminiu și beriliu, incolor sau colorat) sau din cristale de stâncă, tehnica producerii sticlei producând încă multe bule și impurități.

Nicolae Cusanus se crede că a fost primul care a descoperit beneficiile lentilelor concave pentru tratamentul miopiei, în 1451.

Cu inventarea ochelarilor este creditat şi filosoful Roger Bacon (1215 – 1294), acesta redactând pe vremea când era student o lucrare în care arăta că: „Dacă cineva va cerceta literele sau alte obiecte mici prin intermediul unui cristal, unei sticle sau a altei substanţe transparente, care ar fi prelucrată ca o jumătate de sferă, cu partea convexă spre ochi, va vedea literele mult mai bine şi i se vor părea mult mai mari". După alții, în anul 1267, același Roger Bacon, împreună cu doi arabi, au constatat că prin fragmente de globuri de sticlă se poate citi cu multă ușurință scrisul, acesta fiind mărit.

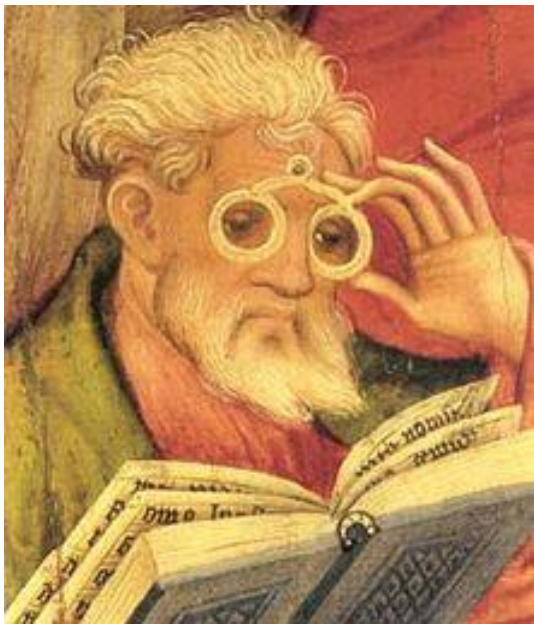

Alţi istorici consideră Veneţia ca fiind locul unde au fost inventaţi ochelarii, ei fiind apoi aduşi la Pisa. Ei constau în două lentile convexe din sticlă de Murano de calitate optică superioară, montate în două rame circulare din lemn, corn sau piele, atașate una de alta prin nituire, numite „besicles", erau utilizați în principal de copiștii călugări, permiteau vederea binoculară dar nu ameliorau decât presbitismul. În anul 1284, apare o lege a breslelor veneţiene despre fabricarea şi comercializarea ochelarilor, care printre altele interzice folosirea sticlei obişnuite în loc de cristal, pentru a păstra standardele înalte. În aceeaşi lege, se face referire la ochelari „de vedere" şi ochelari „de citit". Sursele însă nu sunt foarte concludente.

Există controverse cu privire la inventatorul ochelarilor. Cu toate acestea, istoricii sunt de acord într-o privinţă: prima pereche de ochelari a apărut în Italia secolului al XIII-lea. Istoricul american Edward Rosen vorbeşte în lucrările sale despre două persoane care au avut un rol critic în fabricarea primelor perechi de ochelari. El citează arhivele mânăstirii dominicane Santa Caterina din Pisa, care fac referire la doi călugări: Giordano da Pisa şi contemporanul şi colegul său, Allesandro della Spina. Călugărul dominican Giordano da

Pisa menţionează într-un discurs public, din 23 februarie 1306, că arta fabricării ochelarilor datează „de nici douăzeci de ani", totodată afirmând că îl cunoaşte personal pe adevăratul inventator al ochelarilor, pe care l-ar fi văzut confecţionându-i. În scurt timp, colegul lui Giordano da Pisa, călugărul Alessandro della Spina, confecţiona el însuşi ochelari. Se pare că acesta ar fi învăţat chiar de la adevăratul inventator, care însă a refuzat să îşi facă descoperirea publică şi accesibilă altor oameni.

Alte surse susțin că în secolul al XIII-lea, la Florența, fizicianul Salvino Degli Armati (1245-1317) a pus la punct o pereche de ochelari a căror grosime și curbură putea mări obiecte și text. În 1280, el împreună cu Alessandro da Spina, un călugăr dominican de la Mănăstirea Sf. Ecaterina din Pisa, au găsit un mod de a mări obiectele folosind două bucăți de sticlă cu o anumită grosime și curbură. A avut ideea de a fixa lentilele pe o ramă de lemn ce stătea pe nas (ochelari fără brațe), iar istoria îl consemnează pe el ca fiind inventatorul ochelarilor. De altfel, pe mormântul său scrie „Aici se odihnește Salvino d'Armati din Florența, inventator al ochelarilor. Fie ca Dumnezeu să îi ierte păcatele. A.D. 1317". Fernando Leopoldo del Migliore ar fi găsit în anul 1684, în arhivele mânăstirii Santa Maria Maggiore din Florenţa, epitaful. Cercetările au continuat cu privire la validitatea şi veridicitatea acestei afirmaţii, însă sursa nu pare să fie de încredere şi în general nu este considerată elocventă.

În anul 1907, un antropolog germano-american, profesorul Berthold Laufer, a menționat în istoria sa despre ochelari că aceștia ar fi originari din India, dar Joseph Needham a arătat că în manuscrisul pe care l-a folosit Laufer pentru a justifica originea ochelarilor nu a mai existat o altă versiune cu această mențiune, ci a fost adăugată pe timpul Dinastiei Ming, după ce ochelarii au fost deja inventați în Europa.

Indiferent de inventatorul lor de drept, este în general acceptat faptul că primii ochelari datează din zona Italiei de azi şi din secolul al XIV-lea. Aceştia aveau lentile din sticlă sau un tip de piatră transparentă asemănătoare unui cristal. Lentilele erau prinse şi susţinute de un mâner de metal folosit pentru a-i ţine în dreptul ochilor. Deşi nu apar dovezi despre natura lentilelor folosite, ei erau folosiţi iniţial pentru a corecta vederea persoanelor în vârstă, deci se presupune că primele lentile folosite erau convexe, pentru corectarea presbitismului. La scurt timp după aceasta, lentilele convexe au fost utilizate şi pentru corectarea hipermetropiei.

La începutul secolului al XIV-lea, arta fabricării ochelarilor s-a răspândit rapid în Italia, apărând imediat după aceasta bresle pentru prelucrători de cristal şi fabricanţi de lentile la Mecca, în Veneţia şi Italia. Până la sfârşitul secolului al XIV-lea, ochelarii erau distribuiţi în toată Europa.

Un document din 15 iunie 1301, descoperit la Bologna, Italia, menționează primele indicații despre existența ochelarilor - „vitros ab oculis ad legendum". Acest document și un altul din 1316 se referă la prețul de șase soldi bolognezi pentru „oculos de vitro cum capsula".

Primul manuscris referitor la ochelari datează din 1327, scris de Jean Brisebarre, aflat azi la Biblioteca Națională din Paris. Odată cu secolul al XIV-lea, numeroși intelectuali – artiști, pictori, sculptori – își corectează viciile de refracție prin „besicles".

În Evul Mediu „diavolul" era reprezentat grafic purtând „besicles", pentru a putea să vadă mai bine păcatele oamenilor.

În 1352 Tomasso de Modena, un discipol al lui Giotto, a pictat primul portret cu ochelari, al cardinalului Hugh de Provence. Sunt reprezentați „ogliarii" sau două lentile montate cu mânerele prinse împreuna, fixate bine pe nasul clericului. De fapt, cardinalul a murit înainte să fie inventați ochelarii, dar conștient de erudiția subiectului său, pictorul i-a adăugat la portretul acestuia. Tomasso de Modena a mai realizat o serie de fresce în care sunt pictaţi mai mulţi călugări citind sau copiind manuscrise. Unul dintre călugări apare cu o lupă în mână, iar altul are ochelari pe nas.

La începutul secolului al XV-lea, în altarul unei biserici din Bad Wildungen s-a găsit reprezentarea unor ochelari. Papa Leon al X-lea purta ochelari, inclusiv la vânătoare şi aprecia că astfel poate vedea mai bine decât companionii săi.

Ochelarii simbolizau erudiția, numeroase opere de artă reprezentând filozofi, călugări sau medici purtându-i.

Inventarea tiparului crește cererea de ochelari. În sec. XV ochelarii evoluează prin înlocuirea nitului cu un pod din lemn, metal, corn, piele. Acestea vor avea, în secolele următoare, o panglică legată în spatele craniului, sau un șiret în jurul urechilor, pentru o mai bună prindere.

Primii ochelari foloseau lentile convexe, care puteau corecta hipermetropia. Nicholas din Cusa (secolul al XV-lea) este cel care a descoperit calitățile lentilelor concave în remedierea miopiei; prima lor descriere se află în opera „De Beryllo", în anul 1440. Abia în 1604 astronomul german Johannes Kepler avea să publice un tratat de

optică în care explica în mod ştiinţific modul în care lentilele puteau corecta vederea, de ce lentilele pozitive corectează presbitismul și lentilele negative, miopia.

În 1676, Francisco Redi, profesor la Universitatea din Pisa, a afirmat că, pe baza unor documente descoperite de el, întâietatea trebuie să-i revină călugărului dominican Alessandro da Spina, din Pisa.

Primele tipuri de ochelari au rămas în istorie sub numele de „pince-nez", întrucât nu aveau rame cu care să se prindă după urechi sau un mâner cu care să poată fi ţinuţi în dreptul ochilor, ci foloseau două segmente din lemn sau metalice (confecţionate iniţial din fier şi apoi din argint) nituite care erau poziţionate pe nas. Aceştia erau relativ incomozi, posesorul lor fiind nevoit să facă mişcări puţine sau să îi susţină cu mâna. Până în secolul al XVII-lea, forma lor nu se modifică foarte mult, însă pince-nez-ul se transformă într-o ramă curbată, care ar fi trebuit să stea fixă pe nas, în dreptul ochilor. Unele perechi aveau rama flexibilă, pentru a putea spori confortul. De obicei aceasta avea două trepte reglabile, însă au fost descoperiţi şi ochelari cu patru trepte, aceştia necesitând un efort de fabricaţie deosebit. Rame de cea mai bună calitate se găseau în acea perioadă în Germania. Girolamo Savonarola sugerează ataşarea unei funde fixate de pălărie, cu care posesorul să îşi lege ochelarii de cap.

În Germania secolului al XVII-lea apare monoclul, un mâner prevăzut la un capăt cu o singură lentilă înrămată. În scurt timp apar și ochelarii tip „lornion", care erau micuți, cocheți, dar mare lucru nu se vedea prin ei. Ochelarii sub forma celor pe care îi purtăm astăzi apar imediat după aceștia, când s-au atașat bare laterale, și s-au numit „lunete". De atunci, ei s-au perfecționat tot timpul, dar principiul este neschimbat. Desigur, s-a ajuns ca acum lentilele să fie de calitate foarte bună, iar ramele bine adaptate, practice și elegante.

În 1728, opticianul englez Edward Scarlett realizează primele rame cu scurte brațe terminate cu un inel metalic (uneori acoperit cu velur) care era apăsat pe tâmple: acești ochelari erau purtați exclusiv de nobili, scurtele brațe permițându-le eliminarea ochelarilor fără a deranja peruca. După ce peruca a ieșit din modă, Scarlett inovează din

nou, lungind brațele și curbându-le la extremități de maniera în care se puteau fixa în spatele urechilor, ochelarii moderni s-au născut. Au început să se perfecționeze și lentilele. A devenit posibil să se producă ochelari pentru citit și ochelari pentru distanță.

În anul 1780, Benjamin Franklin, plictisit să tot schimbe cele două perechi de ochelari, a inventat lentilele bifocale. „Aveam înainte două perechi de ochelari pe care le schimbam între ele; de pildă, în timp ce călătoresc, îmi place să citesc, dar și să privesc uneori peisajul. Găsind această schimbare supărătoare, mi-am tăiat lentilele în două și am pus în fiecare cerc câte o jumătate din fiecare. Astfel, nu trebuie decât să îmi mișc ochii în sus sau în jos, după cum vreau să privesc la distanță sau de aproape, având mereu la dispoziție lentilele care îmi trebuie".

Lentilele bifocale au fost introduse în uz, la Londra, de abia în anul 1827, de către John Isaac Hawkins, care patentează termenii de lentilă bifocală și trifocală. Între anii 1781 si 1789, ochelarii cu rame din argint încep să apară în Franța, aceștia ajungând să capete popularitate spre sfârșitul secolului al XIX-lea.

În 1807, Thomas Young descoperă astigmatismul, iar primele lentile pentru corectarea astigmatismului au fost inventate de britanicul George Airy în anul 1825.

Ochelarii pe care îi ştim azi, cu rame laterale care se ataşează pe urechi, nu apar decât spre sfârşitul secolului al XVIII-lea, fiind creaţi se pare de opticianul britanic Edward Scarlett. Ei se disting prin capătul lateral al ramei, care are o spirală. Aceştia nu au succes imediat, fiind preferate alte modele, în special cele cu mâner ataşat sau monoclurile. În această perioadă, ochelarii erau mai mult un accesoriu vestimentar pentru cei cu condiţii materiale superioare, fiind confecţionaţi mai degrabă pentru aspectul lor fizic decât pentru proprietatea de a corecta vederea.

În ceea ce priveşte evoluţia lentilelor, până în secolul al XV-lea, în Italia erau fabricate lentile atât convexe, cât şi concave, care tratau prezbitismul, hipermetropia şi miopia. Undeva între anii 1625 şi 1631, o delegaţie a „cabinetului Ausburg" îi prezintă un cadou regelui Suediei sub forma unor ochelari cu ramă din argint şi lentile concave, pentru corectarea miopiei. În 1752, James Ayschough adaugă lentilelor cerneală albastră sau verde pentru a reduce reflexia.

Către anii 1900, materialele folosite pentru fabricarea ramelor devin mai uşoare şi mai durabile (metale uşoare şi plastic) pentru a spori confortul. Lentilele sunt confecţionate astfel încât să prevină reflexia şi să reziste zgârieturilor.

În secolul al XIX-lea ochelarii se democratizează dar sunt încă considerați inestetici. Producția lor în masă datorată mecanizării a înlocuit din acel moment fabricarea artizanală realizată până în prezent de argintari și fierari, care creează ochelari la comandă sau în serie și care erau vânduți de vânzători ambulanți.

În 1928, fizicianul George Airy inventează ochelarii pentru corectarea astigmatismului.

Ochelarii erau rotunzi până la sfârșitul sec. XVIII, când s-a dezvoltat moda lentilelor ovale, venită din Anglia ; mai mici și de mai bună calitate optică, aceste lentile ușurau considerabil rama. Lentilele bifocale au fost create în Anglia la sfârșitul secolului XVIII. În 1796, Pierre-Hyacinthe Caseaux meșter talentat din Morez se inspiră de la englezi care produceau déjà rame din metal, și adaptează o tehnică proprie în arta prelucrării metalului pentru a realiza o ramă fina, fir de fier încercuind lentilele, sudate în fiecare parte, traversat de un șurub care permite strângerea cercului în jurul lentilei.

Acești ochelari „fir" au un mare succes și Morez a devenit capitala producției de ochelari franceză, reprezentând singur 55 % din cifra sa de afaceri. Împreună, orașele Morez și Oyonnax acesta din urmă fiind specializat în rame din plastic, reprezintă 80 % din producția de ochelari franceză.

În cronica lui Grigore Ureche, „Letopiseţul Ţării Moldovei", apare prima referinţă despre un purtător de ochelari pe teritoriul românesc. Este vorba despre Petru Rareş, fiul lui Ştefan cel Mare, căruia îi sunt confecţionate două perechi de ochelari în 1546. Deşi nu este specificată natura lor, având în vedere vârsta înaintată a lui Petru Rareş în acel moment, se presupune că ochelarii erau pentru prezbitism.

La începutul secolului XX, Moritz von Rohr cu ajutorul lui H. Boegehold și A. Sonnefeld, au dezvoltat lentilele cu punct de focalizare sferic „Zeiss Punktal", lentile ce au dominat piața lentilelor de ochelari foarte mulți ani.

Indiferent că sunt pentru corectarea sau pentru acuitatea vederii, ochelarii de vedere au fost inventați pentru a ne ajuta. Din necesitatea de a vedea mai clar, ochelarii au devenit un instrument foarte important și sunt considerați una din cele mai importante invenții ale omenirii.

Evoluţia ochelarilor a cunoscut de-a lungul timpului schimbări semnificative atât ca mărime, cât şi ca design. Dacă la început erau incomozi şi inestetici, în prezent ei sunt adevărate accesorii moderne, branduri celebre fabricând rame pentru ochelari de vedere sau ochelari de soare. În ultima vreme, tot mai multe persoane, din motive estetice, înlocuiesc ochelarii de vedere cu lentile de contact.

În anul 1508, Leonardo da Vinci a descris lentilele care stau direct pe ochi - un precursor al lentilelor de contact.

Lentilele de contact au o istorie surprinzător de lungă, ideea apărând pentru prima dată în anul 1845, fiind propusă de John Hershel. La fel ca în cazul multor altor invenții, acestea s-au născut din necesitate. Întâmplător, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, unui bărbat ale cărui pleoape fuseseră distruse de cancer i s-au aplicat pe cornee lentile de contact, inventate de F. E. Muller, un neamț, fabricant de ochi de sticlă. Acele lentile au rezistat până la moartea persoanei respective, 20 de ani mai târziu.

Primele lentile de contact erau mari și destul de incomode, dar o dată cu trecerea timpului și îmbunătățirea materialelor folosite, au devenit din ce în ce mai mici, mai subțiri, mai confortabile și, desigur, mai populare.

Ochelarii de soare

Se pare că egiptenii au folosit primii ochelarii de soare. Mai exact, un egiptean a prins în niște rame de lemn câteva spice de grâu, uscate, bătute cu maiul și cu iscusință montate. Nu aveau lentile, dar cu siguranță îl apărau de soare.

Inuiţii au folosit, din cele mai vechi timpuri, ochelari ca să se apere de soarele reflectat în zăpadă. Dar ei nu întrebuinţau nici un fel de lentile şi sticle: ochelarii lor erau făcuţi din fildeş, iar purtătorul lor privea printr-o fantă care limita expunerea la soare.

Ca multe alte invenţii, şi ochelarii de soare au fost întrebuinţaţi pe scară mai largă pentru prima dată în Asia. Chinezii foloseau lentile plate din cuarţ fumuriu încă de prin secolul doisprezece. Dar rostul lor principal, n-avea, din nou, nici o legătură cu soarele:

judecătorii chinezi purtau asemenea ochelari pentru a-şi ascunde expresiile faciale de martorii pe care îi interogau (cam ca jucătorii de poker de acum).

A doua menționare istorică a ochelarilor de soare este în timpul Proceselor Vrăjitoriei din Salem, în 1692. „Salem Times" din 18 august 1692 scria că Hazel Bones a purtat în timpul audierilor „o pereche de lentile ovale, negre, care-i acopereau ochii. Acest fapt sugera că avea o relație strânsă cu diavolul". Un martor ar fi declarat că „din fiecare lentilă, la un moment dat, au zburat lilieci".

Și eschimoșii purtau ochelari de soare. În timpul expedițiilor sale în trecătoarea Nord-Vestică, în 1853, exploratorul polar Robert J. Le Mesurier McClure a descoperit un aparat din bucăți de lemn cu mici fante în ele. În jurnalul său, el menționează că eschimoșii purtau aceste aparate pentru protecție împotriva luminii gheții și a zăpezii.

În jurul anului 1752, designerul James Ayscough a inventat ochelarii cu două rânduri de balamale: un rând susținea lentilele transparente, iar al doilea pe cele colorate într-o nuanță mai închisă. Ayscough credea că lentilele transparente ofereau prea multă lumină și erau dăunătoare pentru ochi. El a fost primul care a sugerat folosirea culorilor verde sau albastru pentru lentile. Ochelarii concepuți de el au fost primii care semănau cu ochelarii de soare folosiți astăzi, dar nu erau concepuți pentru a apăra ochii de soare, ci pentru a corecta anumite probleme de vedere. Au brațele prinse printr-o articulație, ceea ce diminuează disconfortul creat de apăsarea brațelor pe nas și tâmple. Acești ochelari ai căror brațe trec peste urechi sunt numiți „ochelari urechi".

Starurile filmului mut de la începutul secolului 20 au fost un factor important al popularizării ochelarilor cu lentile colorate. Multe vedete purtau asemenea ochelari pentru că aveau mereu ochii roşii din cauza luminilor care li se aţinteau în ochi pentru multă vreme la filmări (din cauza aparaturii de pe vremea aceea, totul se înregistra foarte încet).

În 1929, Sam Foster a vândut prima pereche de ochelari de soare „Foster Grants" la Woolworth. După această dată, ochelarii de soare au devenit la modă, deși s-au lansat cu adevărat la scară largă în anii '30.

În 1959, Bernard Maitenaz a creat Varilux, prima lentilă progresivă pentru corectarea presbitismului.

În mijlocul anilor 1950, designul și-a făcut apariția în domeniul producției de

ochelari, s-a folosit plasticul pentru realizarea ramelor, iar proprietățile lui au permis manifestarea inventivității creatorilor: ochelarii nu mai erau simple proteze medicale. Această mișcare s-a accentuat în anii 1980-1990 când, numeroși designeri și-au lansat colecțiile, ochelarii devenind accesorii la modă, îmbinând ergonomia și estetica.

BIBLIOGRAFIE

- *Enciclopedia Universală Britanica, vol. 11*: MP3 - Pasadena, București, Editura Litera 2010
- Rodney Castleden, *Invenții care au schimbat lumea*, București, Meteor Press, 2011
- Tom Philbin, *100 cele mai mari invenții dintotdeauna*, București, Lider, Star, 2005

- http://www.cineainventat.ro/ochelarii-de-vedere/
- http://didyouknow.org/romania/ochelarii.html
- https://istoriiregasite.wordpress.com/2010/05/23/istoria-ochelarilor-de-soare/
- http://ophtasurf.free.fr/lunettes/histolunettes.htm
- http://povestidespreorigini.blogspot.ro/
- http://presse-optique.com/lhistoire-des-lunettes-de-vue/
- http://ro.wikipedia.org/wiki/Ochelari
- http://www.dozadebine.ro/o-inventie-pe-zi-ochelarii/
- http://www.familyoptic.ro/istorie/istoria-ochelarilor/de-la-lupa-la-ochelari.html
- http://www.viata-medicala.ro/*articleID_7422-dArt.html
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Lunettes

Biblioteca Județeană Mureș – Filiala 4
Ramona Pop

PAS CU PAS, PRIN BIBLIOTECĂ...

MOTTO:
„Bibliotecile sunt structuri comunicaţionale, izvorâte din comunicare şi destinate comunicării." (Ion Stoica)

ARGUMENT

Calea cea mai directă şi totodată cea mai dificilă pentru a afla transformările petrecute în ultimii 11 ani în Biblioteca Judeţeană Mureş (de fapt de când lucrez şi eu în această instituţie), este analiza şi evaluarea serviciilor oferite utilizatorilor bibliotecii.

Această analiză are la bază fundamentele comunicării, deoarece însăşi informaţia este un instrument indispensabil comunicării.

Voi folosi o combinaţie de metode sociologice directe şi indirecte: observaţia, interviul (prin comunicarea cu cititorii), statistica, analiza grafică, deducţiile logice, toate pentru a putea analiza cu spirit critic dezvoltarea serviciilor oferite publicului de către Biblioteca Judeţeană Mureş, în ultimii ani.

Plecând de la universalitatea comunicării, a aspectelor legate de particularităţi, tipologie, componente, caracteristici ale procesului de comunicare, voi aduce în zona abordării teoretice studiul procesului de comunicare şi importanţa lui în dezvoltarea relaţiilor cu cititorii într-o formă particularizată în cadrul BJM, mai concret în cadrul Filialei nr. 4, acesta fiind şi scopul principal al acestui studiu.

1. Consideraţii generale

Biblioteca publică este şi a fost definită de-a lungul timpului deja de către mulţi specialişti, fiecare având dreptate în felul său. Denis Pallier defineşte biblioteca publică „printr-un prim criteriu funcţional şi anume că sunt deschise întregii populaţii a unei ţări, fără deosebire, se adresează tuturor cititorilor virtuali, cercetători sau simpli particulari, oameni de la oraşe sau sate, adulţi sau copii, bolnavi sau delicvenţi. Al doilea criteriu important este că sunt subordonate colectivităţii publice, garanţie a unui scop dezinteresat de interes general, iar al treilea criteriu, este gratuitatea tuturor serviciilor."[69]

Am încercat şi eu să găsesc o definiţie proprie bibliotecii, deoarece nu am găsit încă nicăieri cuvintele magice care să acopere întreaga sferă de servicii, activităţi, manifestări, acţiuni, conferinţe, simpozioane, s.a pe care le cuprinde buchetul numit atât de simplu şi modest *„biblioteca"*. Aş defini-o doar prin câteva cuvinte, dar cuvinte care să reflecte tot... *„ biblioteca este un spaţiu magic, cu multiple funcţii: depozit de cultură, rampă de lansare spre o carieră, loc de întemeiat prietenii pe viaţă, cabinet psihologic, loc de joacă şi recreere....deci un TOT UNITAR*". Acest *tot unitar* nu ar însemna nimic fără utilizatorii săi reali sau potenţiali[70]. Cei reali sunt cititorii care folosesc serviciile bibliotecii în direct, participă la evenimentele organizate în şi de bibliotecă, fără a fi neapărat cititori ai acesteia, utilizatorii informaţiilor în sistem tradiţional sau automatizat. Cei potenţiali, sunt aceia care din diferite motive nu frecventează pe moment serviciile bibliotecii. Aceştia însă pot fi atraşi către bibliotecă prin diferite măsuri care ar înlătura reţinerea lor, de a nu frecventa biblioteca. Putem încerca acest lucru, prin organizarea de întâlniri tematice, unde aceşti utilizatori potenţiali să fie ajutaţi cu sfaturi, idei sau cărţi de specialitate la nevoie, sau achiziţionând cărţile solicitate de către aceştia. Dar lumea este în schimbare, biblioteca este în schimbare, omul este din ce în ce mai grăbit, obligat în acelaşi timp să fie din ce în ce mai bine informat. El vrea să fie servit

[69] Pallier, Denis; trad. Duţă Tudora, ***Bibliotecile***, Bucureşti: Casa de Editură Grafoart, 2007, pag. 88.
[70] Petrescu, Victor; ***Biblioteconomie – Miscellanea***, Târgovişte, Editura Cetatea de Scaun, 2006, pag. 67.

(informaţional) rapid şi eficient. De aceea este nevoie ca biblioteca să fie în pas cu tehnologia nouă, tehnologie care şi-a pus amprenta asupra tuturor serviciilor derulate în bibliotecă:

- servicii de dezvoltarea colecţiilor
- servicii de organizare a colecţiilor
- servicii de comunicare a colecţiilor.

2. Dezvoltarea colecţiilor bibliotecii

Politica de achiziţii, ca parte definitorie a serviciului de dezvoltare a colecţiilor bibliotecii, se ajustează odată cu schimbarea cerinţelor comunităţii deservite. Dacă în trecut se achiziţionau cărţile direct din librării sau de la „Centrul de librării" de unde biblioteca cumpăra cam tot ce editau puţinele edituri din ţară, acum există o comisie de achiziţii formată şi din bibliotecari care lucrează cu publicul, comisie care analizează în amănunt şi cerinţele utilizatorilor, promovând idealul interculturalităţii, respectând principiile generale care să satisfacă cele trei cerinţe ale documentelor din bibliotecă şi anume, de: lectură, informare şi documentare. Constituirea şi dezvoltarea colecţiilor de bibliotecă şi a bazelor de date este una dintre priorităţile bibliotecii. Solicitările şi preferinţele cetăţenilor care vin la bibliotecă se modifică permanent, iar cei din comisia de achiziţii se confruntă cu mai multe probleme, printre care şi cele legate de scăderea bugetelor destinate cumpărării de carte, trebuind să aplice strategii bine delimitate pentru a putea satisface cerinţele informaţionale ale utilizatorilor.

În momentul de faţă (2017), achiziţiile se pot face doar prin programul SEAP, program de achiziţii publice, care oferă transparenţă totală instituţiei.

Aşa cum arată Liliana Moldovan în lucrarea „Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă", managementul achiziţiilor are un caracter flexibil şi urmăreşte orientarea spre achiziţii de ,,resurse" electronice pentru constituirea colecţiei virtuale a bibliotecii (audiobook-uri, materiale multimedia, etc.), cu accent pe formarea unei colecţii electronice cu informaţii de interes comunitar şi European având grijă totuşi să nu se neglijeze nici achiziţiile de carte din domeniul cercetării şi informării academice [71].

Filialele, importante însăşi prin denumirile lor de „biblioteci de cartier", deservesc în special o anumită categorie de utilizatori, care nu trebuie câtuşi de puţin neglijaţi şi anume vârstnicii. Nu trebuie să uităm faptul că ei au fost cei care umpleau cândva sala de lectură, sau frecventau restul secţiilor bibliotecii, dar au ajuns la o vârstă când deplasarea la distanţe mai lungi devine din ce în ce mai grea. Din această categorie de utilizatori fac parte persoane cu fel şi fel de pregătiri: foşti profesori, medici, ingineri, muncitori, casnice s.a.m.d. Nevoia lor de cunoaştere şi documentare este la fel de mare ca şi în tinereţe, cerinţele lor sunt foarte variate. Din acest motiv filialele trebuie să-şi întocmească liste de achiziţii orientate atât către nevoile

[71] Moldovan, Liliana; ***Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă,*** Cluj-Napoca:Editura Dacia XXI, 2011, pag.17.

acestei categorii de utilizatori, cât şi către utilizatorii adulţi, tineri şi copii. Bibliotecarul de filială trebuie să-şi cunoască foarte bine cititorii pentru a putea întocmi listele de achiziţii în aşa fel încât toţi cititorii să fie pe deplin satisfăcuţi în nevoia şi setea lor de cunoaştere, indiferent de vârstă, etnie sau profesie.

3. Organizarea colecţiilor bibliotecii

Serviciul de organizare al colecţiilor bibliotecii este serviciul care are rolul de a organiza şi cataloga informaţiile şi documentele bibliotecii în funcţie de anumite elemente de identificare: număr de inventar, vedete de autor, cotă, indice de clasificare, etc. Este important să avem o colecţie bine organizată, bine structurată cu instrumente de căutare şi regăsire a informaţiei esenţiale pentru bunul mers al activităţilor din bibliotecă. S-a trecut de la o bibliotecă tradiţională, la una modernă informaţională. S-au automatizat aproape toate serviciile cum ar fi: catalogarea, prelucrarea, buletinul cărţilor noi, gestiunea şi altele. S-a început digitarea documentelor devenind accesibile şi pe site-ul bibliotecii; fiecare secţie a fost dotată cu calculatoare nu numai pentru bibliotecari, ci şi pentru utilizatori.

Încă de la începutul carierei mele ca şi bibliotecar, m-am întâlnit cu programe speciale de bibliotecă, create pentru a uşura atât munca bibliotecarului, cât şi pe cea a utilizatorului. Deşi în acea perioadă (2006) existau puţine calculatoare în bibliotecă puse la dispoziţia bibliotecarilor, se lucra într-un program numit TINLIB. Acest program avea evidenţa cititorilor şi a majorităţii documentelor existente în fondul Bibliotecii Judeţene Mureş. Avea modul OPAC, dar se putea accesa doar de pe calculatorul bibliotecarului, era inaccesibil din afară. Tocmai din această cauză, bibliotecarii erau nevoiţi să întocmească cataloagele clasice (alfabetic, pe titlu şi autor şi cel sistematic), necesare în căutarea documentelor.

După TINLIB, am trecut la un nou program de bibliotecă mai complex, numit ALEPHINO. Acesta nu avea modul OPAC, dar avea un cont special în care cititorii puteau doar să caute date şi documente, doar de pe staţiile pe care era instalat programul.

În 2010, biblioteca a primit prima tranşă de calculatoare prin BIBLIONET, astfel utilizatorii înscrişi au primit acces liber pentru utilizarea acestora şi acces nelimitat şi gratuit la internet. În această perioadă, biblioteca achiziţionează şi noul program de bibliotecă, numit QULTO. Cu acest program împrumuturile şi restituirile se pot face mult mai uşor şi rapid, printr-o simplă ,,citire" a codurilor de bare de pe documente. Este un program accesibil şi de pe pagina web a bibliotecii: http:/www.bjmures.ro; http:/www.bjm.qulto.ro, program care permite şi rezervarea documentelor din exterior. În 2007 s-au îngheţat şi cataloagele tradiţionale clasice, deoarece QULTO având baza de date accesibilă şi online, permite căutarea mult mai uşoară şi după mai multe criterii a documentelor şi anume: titlu, autor, subiect, cotă, etc. Penalităţile sunt calculate automat, se poate urmări istoricul împrumuturilor, programul aducând multe alte beneficii atât bibliotecarilor cât şi utilizatorilor bibliotecii. Singurul inconvenient este acela, că lipsa unei conexiuni bune la internet, îngreunează funcţionarea programului.

În prezent apare online şi BULETINUL CĂRŢILOR NOI. Au intervenit schimbări şi în metoda de clasificare a documentelor, în CZU. Modificări majore au fost la categoría IT, calculatoare şi tot ce ţine de tehnica informaţională, care au trecut de la clasa 6 la clasa 0 (004). De asemenea şi la literatură au intervenit modificări majore. Înainte, literatura era clasificată după ţară, iar acum este clasificată după limba în care este scrisă opera. De exemplu: 840 devine 821.133.1 (8-literatură/ 40- Franţa….821- literatură, 133.1-limba franceză). Aceste schimbări au îmbunătăţit imaginea bibliotecii şi au transformat-o într-o bibliotecă modernă, utilă şi practică, atât pentru noi angajaţii, cât şi pentru utilizatorii noştrii.

4. Comunicarea colecţiilor bibliotecii

În lucrarea sa ,,Bibliotecile în universul comunicării", Stoica Ion afirmă: ,,Privite de pe poziţiile celor mai analitice domenii de cunoaştere, bibliotecile, indiferent de stadiile lor de dezvoltare, trebuie considerate ca structuri ale comunicării"[72]. Comunicarea devine astfel cel mai important fenomen de socializare şi în cadrul bibliotecii, unde solicitările cetăţenilor se modifică permanent. Politica de comunicare constă în primul rând în a stabili un sistem performant de circulaţie a informaţiilor.

Succesul comunicării depinde în mod direct de măsura în care participanţii reuşesc să creeze un climat prietenos, destins, cordial, propice exprimării deschise a gândurilor şi sentimentelor lor. Biblioteca este de fapt o instituţie educaţională care asigură un cadru formativ al socializării, unde nu este neglijată nici componenta morală şi afectivă, toate favorizând dezvoltarea gândirii şi a abilităţilor de relaţionare. Competenţa de comunicare, în funcţie de implicare, de gradul de sociabilitate devine astfel indispensabilă bibliotecarului permiţându-i să stabilească uşor relaţii cu utilizatorii bibliotecii. Aceste aspecte sunt prezente şi în cadrul Filialei nr. 4, unde încet-încet s-a format o mică familie – „utilizatori / bibliotecar".

A fi bibliotecar într-o secţie pentru copii (unde am lucrat eu la începutul carierei de bibliotecar) înseamnă să fii atât bibliotecarul experimentat care să ştie să ofere informaţiile cât mai corecte şi utile într-un timp cât mai scurt, cât şi copilul care intră în secţie. Acolo trebuie să fii inventiv, să ştii să vorbeşti pe limba copiilor (aici nu mă refer la limba vorbită datorită etniei), să reuşeşti cât de cât să intri în subconştientul lor. Aşa reuşeşti să-ţi stabileşti, să-ţi planifici mai uşor programele de animaţie culturală şi restul activităţilor cultural-educative. Un avantaj într-o asemenea secţie este şi lucrul în echipă cu mai mulţi colegi.

Competenţele în comunicarea orală sunt indispensabile unui bibliotecar de filială care este singur în secţie şi deserveşte un public divers; el trebuie să aibă capacitatea de a stăpâni ştiinţa de a stabili relaţii interpersonale şi capacitatea de a-şi adapta limbajul şi strategia de comunicare la interlocutor pentru a-l putea ajuta să găsească documentul sau informaţia solicitată.

[72] Stoica, Ion; ***Bibliotecile în universul comunicării- Opinii. Ipoteze. Certitudini,*** Cluj-Napoca: Ed. Ecou Transilvan, 2016, pag.18

A şti să asculţi, dar şi să intervii în discuţie exact atunci când este cazul, este o artă, care îţi poate aduce nu numai avantaje şi satisfacţii momentane, ci şi un renume de bun bibliotecar.

Bibliotecarii sunt susţinuţi în vederea dezvoltării personale şi profesionale prin programe de perfecţionare, iniţiate atât de cei de la sediul bibliotecii judeţene, cât şi de cei de la centrele de perfecţionare din ţară, ducând astfel la dezvoltarea imaginii bibliotecii.

5. STUDIU DE CAZ: Schimbările petrecute în ultimii ani în cadrul Filialei nr. 4 a Bibliotecii Judeţene Mureş .

Orice cercetare sociologică constă într-o serie de etape distincte:

- construirea ipotezelor şi întrebărilor cercetării,
- explicarea şi operaţionalizarea cadrelor teoretice şi coordonarea lor cu cea a ipotezelor cercetării,
- stabilirea metodelor, tehnicilor şi instrumentelor utilizate

Septimiu Chelcea în lucrarea *Metodologia cercetării sociologice cantitative şi calitative,* afirmă că: „Cercetarea calitativă este un proces de concentrare a mai multor metode, implicând o abordare interpretativă şi naturală a subiectului."[73]

Cercetarea calitativă este una dintre metodele cele mai complexe folosite în studiile culturale şi interpretative în care implicaţiile opiniilor, viziunilor şi valorilor cercetătorului sunt majore.

Filiala nr. 4 care este situată, să zicem în zona „academică" a oraşului (pe strada Trebely, în curtea DGASPC Mureş, are în apropiere două universităţi de marcă şi colegiile cele mai bine cotate ale oraşului) a trecut şi ea prin schimbări majore în ultimii ani, în ceea ce priveşte dezvoltarea mijloacelor de comunicare a colecţiilor şi în ceea ce priveşte numărul utilizatorilor înscrişi (în creştere faţă de 2010).

Dar, din păcate, Filiala nr. 4 nu are chiar imaginea pe care o bibliotecă ar dori să o transmită utilizatorilor ei, şi aceasta datorită în primul rând:

- a locului unde este situată, cam „ascunsă" de ochiul trecătorului (trebuie să fii bine informat ca să găseşti filiala),
- a spaţiului restrâns pus la dispoziţie, în care este organizată filiala,
- a lipsei unor mijloace potrivite pentru iluminatul sălii şi nu în ultimul rând,
- a lipsei unor cărţi de specialitate care s-ar căuta în zonă şi a lipsei cărţilor noi în limba maghiară (literatură şi cărţi de specialitate în diferite domenii) foarte solicitate.

Deşi serviciile către utilizatori se extind spre mediul virtual, într-o filială aceste servicii se îndreaptă mai mult spre asistenţa personală, oferită de către bibliotecarul profesionist, care ştie să folosească inteligent informaţiile oferite de resursele clasice şi electronice, pe care le are la dispoziţie.

[73] Chelcea, Septimiu*;* ***Metodologia cercetării sociologice cantitative şi calitative***, Ediţia a III-a, Bucureşti: Ed. Economică, 2007.

Aici la filială trebuie să fii atât bibliotecar, cât şi un mic „manager" al propriilor resurse şi al resurselor secţiei – al filialei (resurse achiziţionate la sediul central). Funcţionăm ca un mic stup de albine (sau cel puţin aşa ar trebui)... totuşi aici eşti singur cu utilizatorii tăi, care încet devin parte din viaţa ta, devin „membrii de familie".

Consider că un bibliotecar de filială trebuie să aibă următoarele calităţi:

- să ştie să-şi administreze colecţiile (protecţie, inventar, întreţinerea fişelor topografice, să-şi dezvolte o politică de achiziţie),
- să organizeze comunicarea – relaţiile cu presa, publicitatea, expoziţii, etc.,
- să organizeze acţiuni de animaţie culturală, acţiuni de instruire a utilizatorilor în funcţie de nevoile şi solicitările acestora,
- să asigure funcţionarea bibliotecii de luni până vineri,
- să fie şi tehnician şi intelectual,
- să menţină ordinea şi curăţenia în filială,
- să aibă capacitate organizatorică,
- aptitudini pentru comunicarea cu publicul, răbdare, empatie, rezistenţă la stres, memorie bună, gândire rapidă,
- experienţă în utilizarea noilor tehnologii,
- să fie şi psiholog şi sociolog câteodată.

În anul 2010 am fost repartizată la Filiala nr.4, care abia se mutase de la Casa Tineretului într-o sală destul de mică în clădirea DGASPC de pe str. Trebely.

Primul pas a fost să stabilesc nişte strategii corecte, să încerc să aranjez cărţile respectând regulile biblioteconomice, lucru foarte greu din cauza spaţiului restrâns pus la dispoziţie. Deoarece am preluat filiala fără un inventar, a trebuit să-mi fac totuşi o evidenţă măcar parţială, deoarece atunci încă mă confruntam cu lipsa fişelor topografice (le-am refăcut după inventarul din luna martie-aprilie, 2017). Nu am avut altă soluţie atunci decât să număr documentele una câte una la raft. Apoi, am făcut un fel de inventar în pivniţa Palatului Culturii, unde erau depozitate o parte din cărţile filialei, mai exact în spaţiul alocat serviciului de Metodică a BJM, ajutată fiind de colega mea Melania Suciu. În acel spaţiu, erau câteva mii de cărţi care aveau ştampila cu Fil.4. pe copertă, dar în Registrul de Mişcare a Fondurilor de la Sediul Central figurau ori casate, ori existente la alte secţii. După o perioadă de 2 ani (în fiecare zi de vineri) am clarificat situaţia acestor cărţi, am întocmit un borderou de casare cu cărţile uzate fizic şi moral, pentru a fi casate conform procedurilor legale ale bibliotecii. Pentru clarificarea neregulilor rămase am solicitat efectuarea cât mai curând a unui inventar al filialei, care în sfârşit a şi avut loc, urmând ca după confruntarea fişelor topografice cu RMF să avem o evidenţă 100% clară..

Pentru ca filiala să aibă succes în viitor, am încercat să fac o analiză, un studiu despre cititorii care frecventează filiala, despre preferinţele lor în ceea ce priveşte cartea şi noile mijloace tehnologice, studiu care sper să ducă în final la obţinerea unor rezultate practice, concrete, ştiut fiind că studiul de caz este unul dintre cele mai des folosite metode de cercetare în cultură.

Aşa cum s-a constatat şi în alte studii, cititorii acceptă cu plăcere să fie chestionaţi în legătură cu biblioteca, dar cu toate acestea nu doresc să completeze chestionare, să răspundă la zeci de întrebări prestabilite. Din această cauză am folosit în studiul meu informaţiile obţinute prin tehnici sociologice indirecte, tehnici ,,verbale" considerate ,,calitative" de către sociologi, tehnici cu un puternic caracter proiectiv, prin care cititorul şi-a dezvăluit propriile gânduri, trăiri, aprecieri fără să fie pe deplin conştient de acest lucru, precum şi date din statistica împrumuturilor efectuate la filială, şi observaţiile directe asupra cititorilor. Am luat în calcul şi influenţa indicatorilor ca vârstă, sex, nivelul de educaţie, etnie, etc. Am pus cap la cap toate informaţiile obţinute şi am constatat că din totalul de 389 cititori care frecventează filiala, 80% sunt interesaţi de literatură, cca. 17 % vin pentru cărţi de specialitate din diferite domenii ca : psihologia, medicina, asistenţă socială, comunicare, etc. Restul de 3% vin pentru acces la internet: - folosesc reţelele de socializare: facebook, yahoo Messenger,

- citesc presa onlina,
- accesează site-uri cu informaţii utile despre grădinărit, gastronomie, medicină naturistă, lucru manual, călătorii, etc.,
- ascultă muzică,
- se uită la seriale online.

Repartizarea grafică a cititorilor după preferinţele, interesele de lectură şi serviciile electronice este următoarea:

a) interesaţi de lectură 80%
b) interesaţi de cărţi de specialitate 17%
c) acces la internet 3%

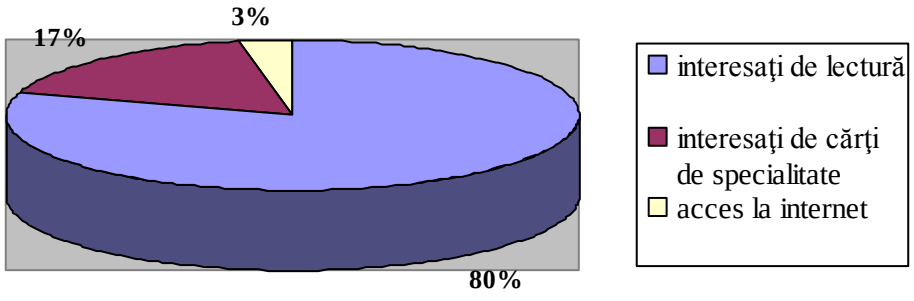

Accesul la internet şi folosirea calculatorului a devenit posibilă prin dotarea Filialei nr. 4, cu două calculatoare obţinute în cadrul programului ..Biblionet". Intrarea în programul ,,Biblionet" a presupus şi pregătirea noastră a bibliotecarilor în domeniul IT, pregătire care ne-a permis să ajutăm la rândul nostru cititorii în descoperirea şi iniţierea în folosirea calculatorului şi a programelor sale.

În ceea ce priveşte vârsta, profesia şi alte date despre cititori, am folosit baza de date a BJ Mureş. Cititorii care vin la Filială folosesc permisul de intrare eliberat la Sediul Central. Aici ei completează o fişă contract cu datele personale:

nume/prenume, data naşterii, studii, domiciliul stabil şi cel flotant unde este cazul, loc de muncă sau studiu, etc.

La Filiala nr. 4 predomină cititorii cu vârsta cuprinsă între 41 – 60 de ani şi cei peste 60 de ani, ei reprezentând cam 65% din totalul cititorilor filialei. Publicul adult foloseşte calculatorul şi Internetul pentru citirea cărţilor şi revistelor online, socializează, fac plăţi şi cumpărături online, caută informaţii utile, folosesc programul Office pentru diferite lucrări. Chiar şi pensionarii sunt interesaţi de noua tehnologie…utilizarea calculatorului şi a Internetului, folosirea motoarelor de căutare şi a altor servicii oferite de Internet (le-am menţionat mai sus în studiu).

Studenţii şi elevii cu vârsta între 14 – 25 ani, reprezintă cam 10% din totalul cititorilor filialei.

Adolescenţii solicită cel mai des beletristică nouă, la modă, bibliografia şcolară, dar şi enciclopediile aflate în colecţia filialei. Cei care utilizează calculatoarele filialei, fie le folosesc pentru programul Office, fie ascultă muzică, se joacă sau citesc cărţi online.

Persoanele adulte cu vârsta între 26 – 40 ani, reprezintă cam 15% din totalul cititorilor filialei, solicită cărţi de beletristică în principiu, dar şi multe cărţi în domeniul psihologiei (dezvoltare personală), medicină sau cărţi de cultură generală.

Copiii sub 14 ani vin însoţiţi de părinţi sau de profesori ori educatori (în cadrul unor activităţi organizate la filială cu ocazia unor evenimente); ei reprezintă cam 10% din totalul celor care frecventează filiala. Cei mai mulţi copii vin însoţiţi de adulţi şi împrumută cărţi din bibliografia şcolară, poveşti, cărţi ilustrate pentru copii, romane pentru tineret, science-fiction sau aventuri.

Repartizarea grafică a cititorilor după vârstă este următoarea:

a) copii sub 14 ani = 10%
b) tineri 14 – 25 ani = 10%
c) maturi 26-40 ani = 15%
d) adulţi 41 – 60 ani şi peste 60 ani = 65%

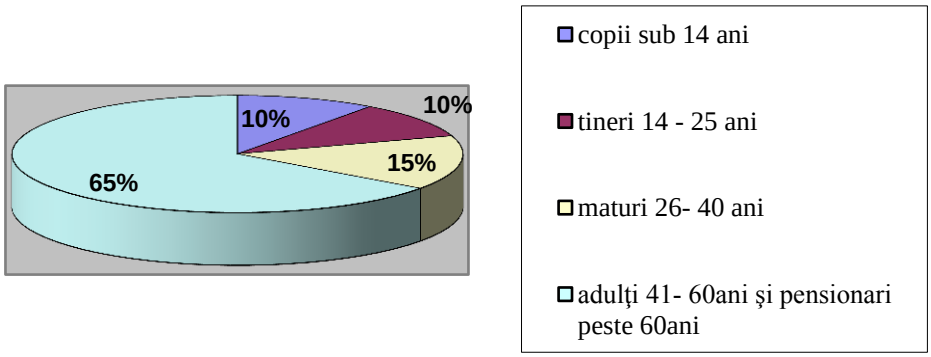

Am constatat de-a lungul timpului că şi utilizatoarele de vârsta a treia încep să prezinte un interes tot mai mare pentru noile servicii electronice, vin să citească

presa online, accesează site-uri cu reţete, informaţii practice, urmăresc site-ul you tube, folosesc reţelele de socializare facebook şi messenger. Utilizatorii de sex masculin, de vârsta a treia folosesc internetul doar pentru a citi presa online sau de a căuta diferite informaţii, dar nu utilizează reţelele de socializare.

O altă observaţie făcută este cea despre genul de cărţi împrumutate de către utilizatori. Doamnele preferă în mare parte cărţi romantice, beletristică contemporană şi cărţi de specialitate: filozofie, psihologie, religie, grădinărit, reţete culinare, lucru manual. Caută apariţii noi, de multe ori solicitând titluri încă neexistente în fondul bibliotecii. Domnii preferă cărţi de specialitate, istorie, aventuri şi thrillere, iar domnii de vârsta a treia chiar şi romane de dragoste. Cititorii de vârsta a treia, citesc cu plăcere atât noile apariţii, cât şi biografii, recitesc cu drag romane deja citite în tinereţe.

Cu regret trebuie să spun că deşi utilizatorii de etnie maghiară sunt într-un număr considerabil, sunt nevoiţi de multe ori să împrumute noutăţile în limba română, deoarece nu se cumpără acele romane şi în limba maghiară, sau se cumpără puţine, de cele mai multe ori din cauza lipsei fondurilor. Aici nu mă refer la „literatura siropoasă", ci la literatură serioasă şi cărţi de specialitate. Este adevărat că şi preţul cărţilor în limba maghiară este mult mai ridicat decât cel al cărţilor în limba română, ar trebui totuşi cumva să se echilibreze un pic achiziţiile acestora. Toate filialele se confruntă cu această problemă.

Repartizarea grafică a cititorilor după cele două segmente: masculin şi feminin, se prezintă astfel: - persoane de sex feminin 65 %

- persoane de sex masculin 35%

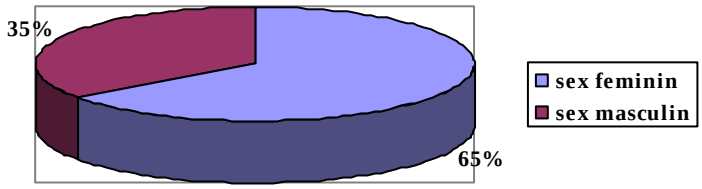

Repartizarea grafică a cititorilor după etnie se prezintă astfel:

- cititori de etnie română 205 = 52,64%
- cititori de etnie maghiară 184 = 47,30%

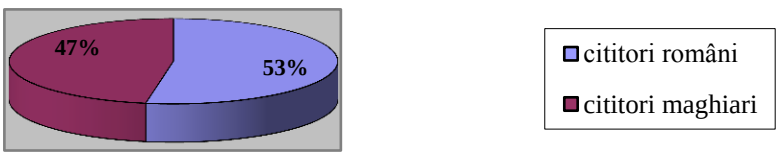

În ceea ce priveşte ocupaţia, principalele categorii de persoane care frecventează filiala sunt:

- pensionarii – 45%
- funcţionarii şi intelectualii – 30%
- elevii şi studenţii – 10%
- muncitori şi alte categorii 15%

Repartizarea grafică a cititorilor filialei după profesii este următoarea:

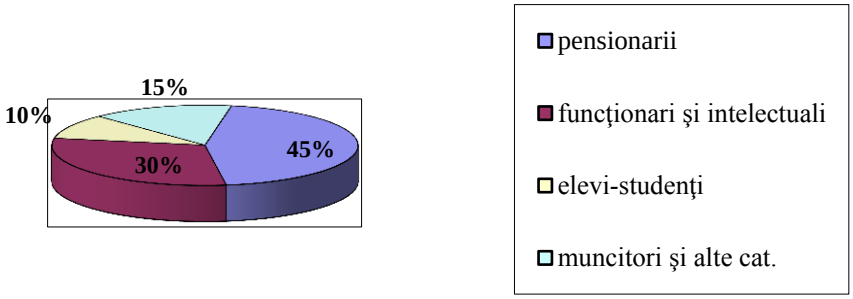

Această segmentare a publicului cititor pe baza caracteristicilor demosociologice a dus în final la regândirea unor servicii de bibliotecă în funcţie de cerinţele segmentelor determinate. În acest sens am început să organizez în zilele de vineri un curs creativ de lucru manual la sugestia unor cititoare, curs care spre surprinderea mea a avut un mare succes. Am reuşit să atrag mai multe cititoare dornice să înveţe tehnici noi de realizare a unor ornamente, bijuterii şi alte obiecte realizate manual din materiale noi şi refolosibile, folositoare atât pentru dezvoltarea abilităţilor practice cât şi pentru ,,bucuria sufletului".

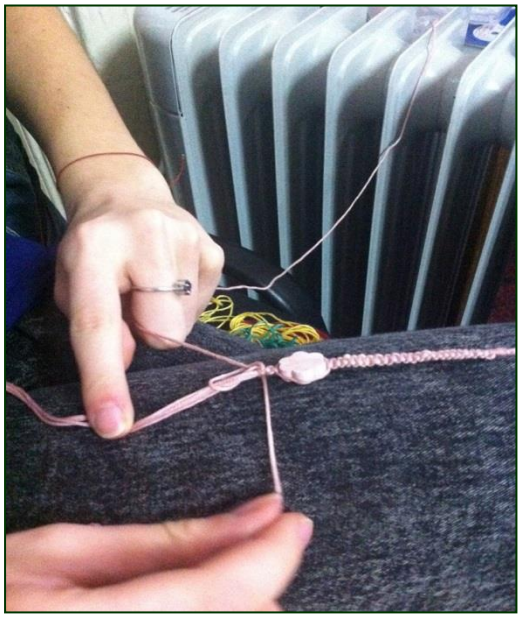

Iată că în bibliotecă membrii colectivităţii sunt atraşi şi de alte activităţi decât cele de animaţie culturală cu care erau obişnuiţi în urmă cu câtiva ani.

Colaborez cu şcolile şi grădiniţele din zonă, prin organizarea unor activităţi care să promoveze cartea şi biblioteca; nevoile culturale actuale devenind extrem de diverse.

Schimbările în preferinţele cititorilor într-un răstimp de 11 ani de când lucrez în bibliotecă, demonstrează necesitatea realizării sistematice a studiilor care să surprindă aspiraţiile culturale ale indivizilor.

Bibliotecarul trebuie să cunoască şi să înţeleagă nevoile publicului, venindu-le în întâmpinare şi are datoria de a-şi oferi serviciile şi de a-şi promova imaginea de partener al utilizatorului, oferindu-i informaţii, consiliere, ajutor şi prietenie.

Concluzii

În această avalanşă caleidoscopică a culturii, studiul comunicării colecţiilor bibliotecii ne permite nu doar să ne înţelegem pe noi ci să-i înţelegem şi pe alţii. Prezentul studiu de caz bazat mai mult pe informaţiile obţinute prin observarea şi comunicarea directă cu utilizatorii filialei, pe statistica zilnică precum şi pe analiza grafică a publicului cititor în funcţie de vârstă, sex, profesie, etnie, a vizat găsirea unor soluţii practice la problemele concrete cu care se confruntă filiala: spaţiu restrâns şi nesigur, aparatură destul de învechită, iluminat slab, lipsa rafturilor şi achiziţii sporadice din cauza fondurilor limitate.

Cunoaşterea prin acest studiu a satisfacţiei sau insatisfacţiei cititorilor în ceea ce priveşte aşteptările lor de la filială, ne permite efectuarea unor previziuni în, legătură cu cerinţele şi atitudinea lor în viitor.

Interesele de lectură fiind destul de individualizate, preferinţele unora dintre ei pentru un anume gen de cărţi, în funcţie de vârstă şi de profesie, face imposibilă satisfacerea cerinţelor tuturor.

În societatea contemporană însă, informarea la zi prin noile tehnologii, devine o nevoie fundamentală, de aceea ne dorim cu toţii, bibliotecari şi cititori, o filială de cartier cu un spaţiu sigur, cu mai multe cărţi noi, cu aparatură şi programe funcţionale, care să ne permită accesul la informaţii rapide şi de ultimă oră.

Contează foarte mult şi implicarea, dedicarea cu profesionalism a persoanelor care lucrează la relaţii cu publicul, iar lucrul care derivă din profesionalism este mulţumirea beneficiarilor; şi aşa cum spunea Stoica Ion în lucrarea „Bibliotecile în universul comunicării...: „cea mai de seamă contribuţie a bibliotecilor la progresul social, la cultivarea indivizilor nu a fost dată de cantităţile de documente din colecţii, ci mai ales de nivelul lor de socializare.."[74]

[74] Stoica, Ion; ***Bibliotecile în universul comunicării- Opinii. Ipoteze. Certitudini,*** Cluj-Napoca: Ed. Ecou Transilvan, 2016, pag.101.

BIBLIOGRAFIE

1. Chelcea, Septimiu; ***Metodologia cercetării sociologice cantitative şi calitative***, Ediţia a III-a, Bucureşti: Ed. Economică, 2007. pag. 35.
2. Dinu, Mihai; ***Fundamentele comunicării interpersonale***, Bucureşti: Ed. All, 2010
3. Moldovan, Liliana; ***Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă,*** Cluj-Napoca:Editura Dacia XXI, 2011, pag.17.
4. Pallier, Denis; trad. Duţă Tudora, ***Bibliotecile,*** Bucureşti: Casa de Editură Grafoart, 2007, pag. 88.
5. Petrescu, Victor; ***Biblioteconomie – Miscellanea***, Târgovişte, Editura Cetatea de Scaun, 2006, pag. 67.
6. Stoica, Ion; ***Bibliotecile în universul comunicării- Opinii. Ipoteze. Certitudini,*** Cluj-Napoca: Ed. Ecou Transilvan, 2016, pag.18, pag. 101.

Biblioteca Comunală Râciu

Mariana Bucur

FESTIVAL - CONCURS „CDIdei în cărţi" - 2017

Anunţul care venea tocmai din Sibiu, a ajuns şi la noi Şcoala Gimnazială „Gheorghe Şincai" Rîciu jud. Mureş. Acesta vestea organizarea unui festival – concurs ,,CDIdei în cărţi" 2017, festival care urma să se desfăşoare între lunile februarie - iunie, la nivelul următoarelor etape: unitate de învăţământ, judeţeană şi regională.

Festivalul a preluat ideea unei activităţi cu caracter nonformal, aceea a muzeului literar, în cadrul căreia participanţii, în urma lecturii unei cărţi sau lucrări documentare, realizează un obiect reprezentativ din acea lucrare, pe care apoi îl prezintă.

Concursul urma să fie desfăşurat pe trei categorii de vârstă: Clasele III-IV; Clasele V-VI; Clasele VII-VIII.

În urma propunerii făcute de doamna bibliotecară Mariana Bucur, s-au arătat interesate de implicare în proiect următoarele cadre didactice: Mariana Goidescu, Narcisa Covaci, Cornelia Florea şi Mariana Bucur care a fost numită şi coordonatoare la nivel de unitate şcolară.

În prima etapă, respectiv la nivelul unităţii de învăţământ, au participat un număr de şapte echipe, iar evenimentul a avut loc la **Biblioteca Comunală Rîciu**.

- ✓ Echipa nr. 1: „Păcală vinde vaca unui copac", autor anonim; elevi: Daria Covaci, Paul Munteanu, Alexandru Cioloboc; prof. coordonator bibliotecar Mariana Bucur (fig. nr. 1);

- ✓ Echipa nr. 2: „Dumbrava minunată" de Mihail Sadoveanu; elevi: Oana Borşan, Patricia Ciontoş, Alexandra Georgescu; prof. coordonator Mariana Goidescu (fig. nr. 2);
- ✓ Echipa nr. 3: „Vrăjitorul din Oz" de L. Frank Baum; elevi: Georgiana Macavei, Beatrice Bucur, Vlăduţ Raţiu; prof. coordonator Narcisa Covaci (fig. nr. 3);
- ✓ Echipa nr. 4: „Alice în Ţara Minunilor" de Carroll Lewis; elevi: Andreea Florea, Alexandra Dodo, Denisa Ruţa; prof. coordonator Narcisa Covaci (fig. nr.4);
- ✓ Echipa nr. 5: „La scăldat" de Ion Creangă; elevi: Cristian Moldovan, Flavius Bojan, Alin Burian; prof. coordonator Narcisa Covaci (fig. nr.5);
- ✓ Echipa nr. 6: „Somnoroase păsărele" de Mihai Eminescu; elevi: Georgiana Belean, Laurenţiu Molnar, Denisa Morar; prof. coordonator Cornelia Florea (fig. nr. 6);
- ✓ Echipa nr. 7: „Cartea junglei" de Eduyard Kipiling; elevi: Angelo Vas, Bogdan Florea, Denisa Bîrsan; prof. coordonator Cornelia Florea (fig. nr. 7).

Fig. nr. 1

Fig. nr. 2

Fig. nr. 3

Fig. nr. 4

Fig. nr. 6

Fig. nr. 7

În urma evaluării machetelor, a fişei obiectului, a lucrării realizate de către fiecare echipă, comisia de evaluare a declarat câştigătoare următoarele lucrări:

- „Păcală vinde vaca unui copac", autor anonim;
- „Dumbrava minunată" de Mihail Sadoveanu;
- „Vrăjitorul din Oz" de L. Frank Baum.

La data de 16.05.2017 cele trei echipe s-au prezentat la faza judeţeană care a avut loc la Tîrgu-Mureş, unde echipa coordonată de prof. coord. Narcisa Covaci a obţinut premiul III, iar echipa coordonată de prof coord./ bibliotecar Mariana Bucur a obţinut premiul I, clasament care a oferit acesteia oportunitatea de a participa la etapa regională a festivalului concurs.

La această etapă care s-a desfăşurat la Sibiu, au participat un număr de cinci judeţe şi anume: Cluj, Gorj, Mureş, Sibiu şi Suceava. În prima parte a festivalului lucrările au fost expuse şi apreciate de elevi. Expoziţia astfel constituită a conturat un peisaj de basm din care făceam parte şi noi, participanţii festivalului, iar în partea a doua s-a realizat aprecierea obiectelor reprezentative de către comisiile de evaluare în urma căreia echipa de la Şcoala Gimnazială „Gheorghe Şincai" Rîciu, jud. Mureş, coordonată de prof./bibliotecar Mariana Bucur („Păcală vinde vaca unui copac") a obţinut premiul III.

Încântaţi de rezultatul obţinut apreciem spusele marelui dramaturg Lucian Balga „Veşnicia s-a născut la sat". La sat ne-am născut şi noi, dar şi vestitul Păcală cu care, prin intermediul acestui concurs am încercat să punem în valoare preţioasele calităţi ale omului din popor: cinste, modestie, devotament, demnitate, calităţi pe care ar trebui să le deţinem şi să le promovăm fiecare dintre noi.

Mulţumim organizatorilor pentru această oportunitate care ne impulsonează spre lectură, spre creaţie şi studiu, ne-a oferit posibilitatea de a ne verifica cunoştinţele şi potenţialul, dar în acelaşi timp ne-a stimulat interesul pentru a participa şi la alte concursuri.

Diplomă de coordonator
CDIdei în carti
Se acordă
doamnei BUCUR MARIANA
de la ȘCOALA GIMNAZIALĂ RÎCIU
pentru coordonarea elevilor participanți la
Festivalul-Concurs CDIdei în cărți
Etapa județeană
organizată în 16 mai 2017
CRISTIANA CHIRA
Director
Casa Corpului Didactic Mureș
LILIANA URZICA
Responsabil județean
Casa Corpului Didactic Mureș

biblioteci celebre

Real Gabinete Português de Leitura

Biblioteca **Real Gabinete Português de Leitura** din Rio de Janeiro, fondată în 1837 de un grup inimos de imigranţi portughezi refugiaţi politic, care şi-au dorit să promoveze cultura în cadrul comunităţii lor.

La construcţia clădirii s-a muncit timp de şapte ani şi dacă piatra de temelie a fost pusă de ultimul împărat al Braziliei, Pedro al II-lea, inaugurarea a fost făcută în vara anului 1887 de fiica sa, prinţesa Isabel.

Sediul bibliotecii este construit în stil manuelin, iar faţada inspirată de Mănăstirea Ieronimilor a fost realizată cu piatră de calcar chiar în Lisabona şi adusă cu vaporul – doar nu degeaba portughezii erau mari navigatori. De altfel, din cele patru statui care o împodobesc, două îi întruchipează pe marii exploratori Vasco da Gama şi Pedro Álvares Cabral, alături de infantele D. Henrique şi poetul naţional al Portugaliei, un clasic al literaturii universale, Luís de Camões. În medalioanele de pe faţadă îi mai putem vedea pe cronicarul Fernão Lopes, poetul, romancierul şi dramaturgul Almeida Garrett, scriitorul Alexandre Herculano şi dramaturgul Gil Vicente, toţi figuri reprezentative ale literaturii lusitane.

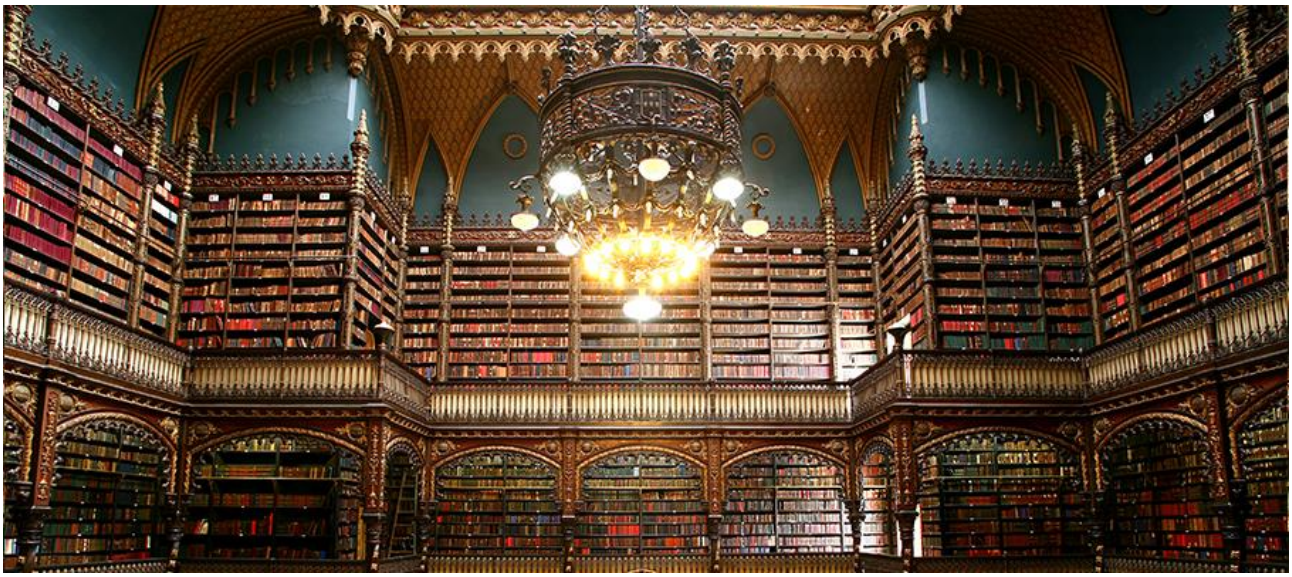

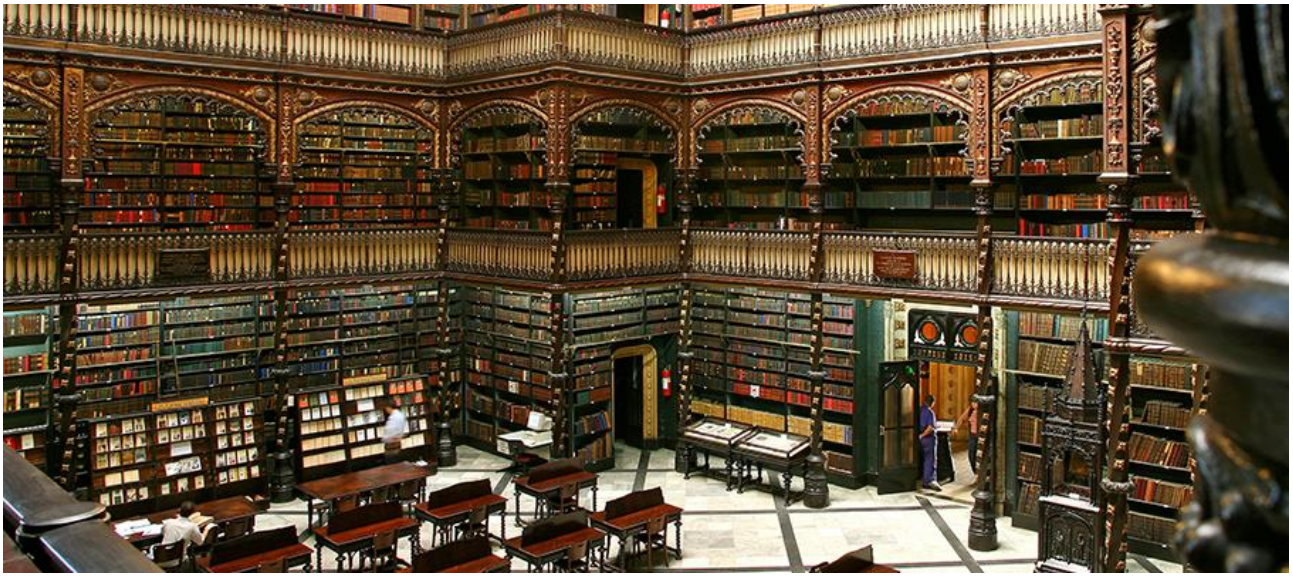

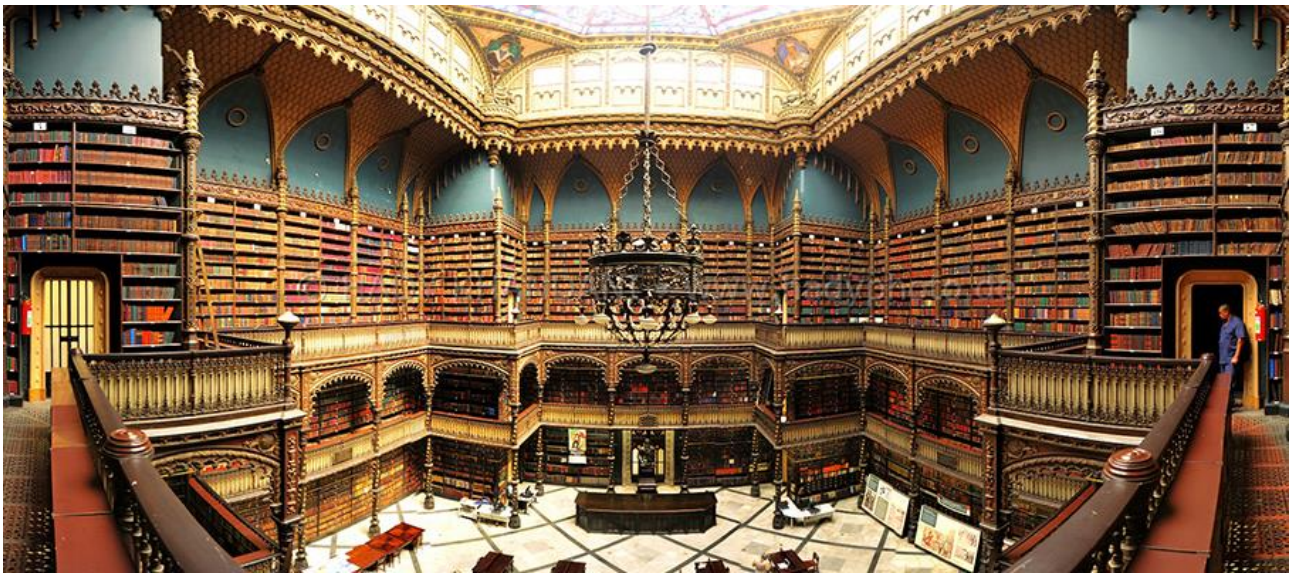

Biblioteca Abației din St. Gallen, Elveția

Orașul St. Gallen este capitala cantonului cu același nume. Este situat în nord-estul Elveției. Orașul este o așezare extrem de plăcută, foarte curată și liniștită. Își are rădăcinile undeva pe la începutul sec. 7, anul 612, când un călugăr irlandez pe numele său Gallus a înălțat aici o sihăstrie. Aceasta s-a dezvoltat ulterior ajungând una dintre cele mai mari mănăstiri benedictine din Europa, denumindu-se St. Gall. Preț de mai multe secole, starețul acestui locaș sfânt a fost conducătorul mănăstirii dar și al orașului care și-a tras seva din această mănăstire. Orașul și-a câștigat independența față de mănăstire în anii 1415. Pe la mijlocul sec. 15, atât abația cât și așezarea au devenit „locuri asociate" ale Confederației Elveține. La începutul sec. 19, Cantonul St. Gallen a aderat la Confederație ca membru cu drepturi egale.

În St. Gallen s-a dezvoltat încă de pe vremea abației un centru important de cultură și educație, întrucât mănăstirea avea deja o vasta bibliotecă. Aceasta este și astăzi o comoară culturală de mare valoare. Aici se păstrează, printre alte scrieri din epoca medievală și unele manuscrise extrem de vechi, chiar din sec. 9. Biblioteca din orașul St. Gallen, împreuna cu mănăstirea, sunt înscrise din anul 1983 pe lista UNESCO, a patrimoniului cultural mondial.